

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

Вплив рухливих ігор на розвиток здібностей у дошкільному та молодшому
шкільному віці

Бікі (Сабов) Анна – Марія Гаврилівна
студентка 4-го курсу
спеціальність 6.010101 „Дошкільна освіта ”

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № ..... 2015 р.

Науковий керівник:

Греба А. Й.

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2016 року

Протокол № _____

Завідувач кафедри педагогіки і психології:

к.п.н. Маргітич К.Є.

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи бакалавра

Вплив рухливих ігор на розвиток здібностей у дошкільному та молодшому
шкільному віці

Виконала: студентка IV-го курсу,
напряму підготовки (спеціальності)
0101 Педагогічна освіта
6.010101 „Дошкільна освіта”
Бікі (Сабов) А. – М. Г.

Керівник: Гребя А. Й.
Рецензент: Візавер А. Д.

Берегово – 2016 р.

Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

Biki (Szabó) Annamária

A testnevelési játékok képességfejlesztő szerepe óvodás - és kisiskolás korban

Szakedolgozat

Témavezető:
Greba Anna

Recenzens:
Vizáver Árpád

Beregszász – 2016

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	5
1. A testnevelési játékok képességfejlesztő szerepe óvodás korban.....	6
1.1. A mozgás jelentősége az óvodás gyermek fejlődésében.	
A motoros képességek fejlődése és a fejlesztés feladatai.....	6
1. 2. A testnevelési játékok az óvodáskorú gyerekek mozgásfejlesztésébe.	
Az óvodai mozgásos játékok felosztása és jellemzésük.....	11
2. Testnevelési játékok képességfejlesztő szerepe kisiskolás korban.....	17
2. 1. A mozgásos játékok szerepe a személyiségfejlesztésben.....	17
2. 2. A mozgásos játékok felosztása és jellemzése kisiskolás korban.....	21
3. Kutatás. Az óvodás és kisiskolás korú gyermekek testnevelési játékokhoz való viszonya.....	24
A kutatás anyaga és módszerei.	
Az eredmények elemzése.	
Összefoglalás.....	59
Ukrán nyelvű összefoglalás.....	60
Felhasznált irodalom.....	61
Melléklet	

Зміст

Вступ.....	5
1. Вплив рухливих ігор на розвиток здібностей у дошкільному віці.....	6
1. 1. Значення рухливості у дітей у дошкільному віці.	
Розробка та функція розвитку рухових навичок.....	6
1. 2. Значення рухливих ігор у розвитку рухливості дошкільнят.	
Розподіл рухливих ігор у дитячому садку і їх описання.....	11
2. Вплив рухливих ігор на розвиток здібностей у молодших класах.....	17
2. 1. Роль рухливих ігор у розвитку особистості.....	17
2. 2. Розподіл рухливих ігор у молодших класах і їх описання.....	21
3. Дослідження. Відносин у дошкільних закладах, початкових класах до рухливих ігор.....	24
Матеріали і методи дослідження.	
Аналіз результатів.	
Висновок з угорською мовою.....	59
Висновок.....	60
Література.....	61
Додаток	

Bevezetés

A szakdolgozatom címe: A testnevelési játékok képességfejlesztő szerepe óvodás és kisiskolás korban.

Számomra aktuális ez a téma, mivel kisiskolás gyermekekkel dolgozom. A gyermek nevelésének és fejlesztésének leghatékonyabb eszköze a játék. Ezáltal a központilag kiadott tanterv (tanmenet) is a mozgásos játékokon alapszik, melyek fejlesztik a gyermekek fizikai és szellemi képességeit.

A mozgásos játék, gyűjtőfogalom, magába foglalja mindazon mozgásos tevékenységeket, amelyeknek célja a kitűzött feladatok eredményes megoldása, a győzelem kivívása.

A dolgozat három fő részből áll, melyek összefoglalják a feldolgozott szakirodalmat, illetve kutatás által szerzett tapasztalataimat.

Dolgozatomból megtudjuk, hogy a játék a nevelés egyik legeredményesebb eszköze. A fiziológiai hatáson kívül olyan pedagógiai, erkölcsi, szellemi tulajdonságokat fejleszt, amelyek a mindennapi életben, a társadalomba való beilleszkedéshez nélkülözhetetlenek.

A játék fogalmát azonban nemcsak az óvodai és iskolai testnevelés szempontjából szükséges ismernünk. Vizsgálatával foglalkozhatunk történelmi szempontból is. Megállapított tény, hogy a játék a munkából és a harci tevékenységből ered, és csak hosszú társadalmi fejlődés során vált öncélú tevékenységgé, illetve a testkultúra részévé. Sok, mai játékunk elnevezése őrzi a történelmi múltat, mutat rá Detre Pál. Így például, a „Kanászok”, „Csószjátékok”, „Halászok”, stb.

Ugyanígy őrzi a játék eredetét a játékok két alapvető funkciója, a támadás és a védelem, ami a harccal még tartalmi azonosságot is mutat.

A játék fogalmával még a fejlődéslélektan is foglalkozik. Csecsemőkortól követi lépésről lépésre a mozgásban megnyilvánuló cselekvéseket, azok alakulását a tárgyakkal való „babrálástól” (szenzomotoros manipulációtól) kezdve az utánozó-, szerep-, feladatjátékokon át a szabályjátékokhoz. Természetesen azokban az összefüggésekben és kölcsönhatásokban, ahogy ez a fejlődés az értelmi, erkölcsi megnyilvánulásokkal együtt lemérhető. A pszichológia értelmezése szerint a játéktevékenység biológiailag megalapozott szükséglet, ami aktivitásra, folytonos mozgásra, tevékenységre készíteti a gyermeket, a szükséglet levezetése során és nyomán lép fel a már említett funkcióöröm, ami motiválja az ismétlődést, tehát serkentőleg hat vissza a mozgáskészletre.

1. Testnevelési játékok képességfejlesztő szerepe óvodás korban

1. 1. A mozgás jelentősége az óvodás gyermek fejlődésében.

A motoros képességek fejlődése és a fejlesztés feladatai.

A kisgyermekkorban a legnagyobb a mozgás jelentősége. A személyiség valamennyi szegmensét fejleszti. A mozgás cselekvésen játékon keresztül tapasztalja meg önmagát, társait és az őt körülvevő világot. A mozgás élménye segíti énképének formálódását. Az egészséges gyermek fejlődésében a mozgásfejlődés bázisán alakulnak ki az író- rajzolómozgások, valamint a beszéd. Ezért, ha a mozgásfejlődés késik, vagy zavart szenved, akkor ez a grafomotorium és a beszéd késői szerveződését vonja maga után (<http://ovodaivilag.hupont.hu/18/testnevelés-modszertana>).

A torna, és a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás). Fejlesztik a testi képességeket, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, valamint a személyiség akaratitényezőinek alakulását.

A tornának, játékos mozgásoknak teremben és szabad levegőn, eszközökkel és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani (Saját gondolat).

Természetes mozgás: az emberré válás során kialakult mozgásokat természetes (generikus) mozgásoknak nevezzük, melyek genetikailag kódolva vannak. Ebből következik, hogy a gyermekek fejlődésében oktatástól függetlenül is kialakulnak ezek a mozgások.

Ebbe a kategóriába tartozik: kúszás, mászás, csúszás, futás, fellépés, lelépés, dobás, fogás, ütés, húzás, tolás, szökdelés, ugrás, gurulás, függés, lengés (Becsy - Kunos, 1994, 12 o.).

Testi képességek: A gyermek születésétől fogva szervrendszeri fejlődésének megfelelően mozgásokat végez. A szervrendszerek örökletes adottságai a mozgások következtében alakulnak, megváltoznak tulajdonságaik, működési sajátosságaik. Ezzel egyidejűleg és elválaszthatatlan egységben, a mozgások útján szerzett tapasztalatokkal alakulnak lelki tulajdonságai. Ezek a komplex fizikai, és pszichikai sajátosságok teszik lehetővé, hogy a gyermek képes mozgásokat végrehajtani, képes erőt, gyorsaságot kifejteni, huzamosan futni, ugrálni, labdázni stb.

Azokat az egyéni sajátosságokat, amelyek a mozgástevékenység sikeres végrehajtásának lehetőségét biztosítják testi képességeknek nevezzük. Az ember testi képességei közül a különösen fontos képességeket alapvető képességeknek nevezzük. Az alapvető testi képességek: erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség.

Az alapvető testi képességek az óvodás korcsoportokban különböző szintűek, fejlődésük tempója pedig egymástól eltérő.

- **Ügyesség:** Azok az egyéni sajátosságok, melyek a cselekvések célszerű megválasztásának és az eredményes végrehajtás módjának lehetőségét biztosítják. Az ügyesség megnyilvánulásaiban döntő szerepe van a központi idegrendszer koordinációs képességének. Kisgyermekkorban biztosított legnagyobb mértékben ennek alakíthatósága. Egyrészt az emlékezéssel, fantáziával, a gondolkodással, másrészt a mozgástevékenységek automatizálásával függ össze. A központi idegrendszer fejlődését a mozgásos tevékenységek gyakorlása kedvezően befolyásolja. A mozgásügyesség fejlesztése érdekében törekedjünk a testgyakorlatok elsajátításában az alkalmazható tudásszint kialakítására. Ennek a folyamatnak a legfőbb hajtóereje a gyermek motiváltsága és tudatos aktivitása, tanulási, elsajátítási szándéka. Az ügyesség fejlődése az óvodai testnevelés három éve alatt eleinte alig láthatóan, de később mind szembetűnőbben mutatkozik. Feltétele a tervszerű, átgondolt nevelési, oktatási-képzési folyamat (Zilahi, 1980, 306 – 307 o.).

A motoros képességek valamely meghatározott mozgásos cselekvés végrehajtási feltételeiként foghatók fel.

A motoros képességek fejlődését és a fejlesztésének feladatait felosztjuk:

I. Kondicionális képességek (főleg energetikai tényezők határozzák meg). Működés alapja az izomtevékenység. Az izomtevékenységre ható tényezők:

- az izom összehúzódó képessége
- az izom anyagcseréje
- az idegimpulzus jellege

A fenti folyamatok minden izomtevékenységben szerepelnek, de más az egyes tényezők hangsúlya.

A kondicionális képességek csoportosítása:

Alapvető képességek: - Erő, - Gyorsaság, - Állóképesség.

Erő: A legalapvetőbb testi képesség. Azt az egyéni sajátosságot jelenti, mely révén külső és belső ellenállásokat le tudunk küzdeni. Minden mozgástevékenységben kisebb-nagyobb mértékben nyilvánul az erő.

Fejlesztése: Változtatjuk a terhelés nagyságát, vagy a mozgás gyorsaságát, vagy az ismétlések számát. Az óvodás gyermek testi képességei közül az erő fejlődik a leggyorsabban, ha fokozatosan növeljük az ellenállást. Minden erő fejlesztése céljából alkalmazott gyakorlatot rövid ideig végeztessünk és passzív pihenők beiktatása után ismételtessük meg.

Az erő nagysága függ:

- a gerincvelő megfelelő szarvaiból érkező ingerület jellegétől

- az izom összehúzódó képességétől
- állóképességtől
- energiaellátást segítő folyamatoktól
- a gyorsaság és idegimpulzus erejétől
- az izom tömegétől
- az akaraterőtől.

Az erő fajtái:

1. maximális erő: a legnagyobb erő, amire az egyén képes.
2. állóképességi erő: az izomfáradással szemben ellenálló képessége hosszan tartó, viszonylag nagyellenállású erő kifejtésénél.
3. gyorsasági erő: ideg-izomrendszer olyan képessége, amely viszonylag nagy ellenállást igen nagy gyorsaságú izom összehúzódással győz le.

Az erő fejlesztése:

A.) Dinamikus erőfejlesztés

- a terhelés nagyságának változtatása
- mozgásvégrehajtás gyorsaságának fokozása
- az ismétlések számának emelése

B.) Statikus erőfejlesztés tilos!

Mert csak izomösszehúzódás van, de elmozdulás nincs (keringési zavarok). Gyorsan fejlődik, ha fokozatosan terheljük a gyermeket. Aktív és passzív pihenőket kell tervezni. Fontos a gyakori ismétlés.

Erőfejlesztési gyakorlatok:

- kéziszeres gyakorlatok
- gimnasztikai gyakorlatok
- páros gyakorlatok
- küzdő játékok

Állóképesség: Azok az egyéni sajátosságok, melyek segítségével egy mozgástevékenységet huzamosabb ideig, és eredményesen tudunk végezni. A huzamosabb ideig tartó mozgástevékenység közben jelentkező fáradtságot ismételt ellenállás kifejtésével lehet leküzdeni. A rendszeres, tervszerű gyakorlás a szív- és keringési rendszer, a tüdő, valamint a szervezet más vegetatív működésében jelentős funkcionális változást eredményez. A kisgyermek állóképessége a testi képességei közül, a legfejlettebb. Fejlesztésére a legalkalmasabb a ciklikus szerkezetű mozgások: járás, lassú vagy közepes tempójú futás, korcsolyázás, ugráló kötéllel végzett szökdelések stb. Az enyhe terhelésű gyakorlatok ismétlési számának növelése, vagy a főgyakorlat mellé tervezett kiegészítő feladatok számszerű növelése is alkalmas az állóképesség

fejlesztésére. Fontos, hogy a huzamosan végzett gyakorlás ne legyen egyhangú. Az egyhangúság a gyermek aktivitását megszünteti, a változatosság növeli (Zilahi,1980, 306 – 307 o.).

Az állóképesség szintje függ:

- a keringés és légzés működés szintjétől
- anyagcsere folyamatoktól
- mozgatórendszer minőségétől
- az idegrendszer energiamozgósító működésétől
- mozgáskoordináció tökéletességétől
- pszichés tényezőktől
- a normális működés feltételeinek fenntartásától

Az állóképességek fajtái:

1. alap-állóképesség (hosszútávú): a szervezet ellenállása a hosszantartó terheléssel szemben.
2. erő-állóképesség: az izomfáradással szemben ellenálló képesség viszonylag nagy ellenálló képességű erő kifejtésénél
3. gyorsasági-állóképesség: az egyén képes maximális vagy ahhoz közeli gyorsasággal viszonylag hosszantartó illetve ismételt izomtevékenységre.

Az állóképesség fejlesztése:

- lassú és közepes iramú futás
- huzamosabb ideig végzett kúszással, csúszással
- hosszabb ideig végzett séta
- nyuszi ugrással
- játékkal

A gyakorlást aktív pihenés kövesse.

Gyorsaság: Az a képesség, amely lehetővé teszi, hogy különböző cselekvéseket célszerűen a lehető legrövidebb idő alatt elvégezzünk.

A gyorsaság függ: a gondolkodás gyorsaságától, az idegpályák ingerületvezető képességétől, az izmok ingerlékenységétől, akaraterőtől, célszerű technikai beidegződéstől

A gyorsaság fajtái:

- mozgásgyorsaság: időegységre eső mozgásgyakorosság a ciklikus mozgásokban,
- mozdulatgyorsaság: meghatározott mozdulat sebessége,
- reagálás gyorsasága: (reakcióidő) az inger megjelenésétől a cselekvés elkezdéséig terjedő idő,

A gyorsaság fejlesztése:

- alapos bemelegítés után, pihent állapotban
- olyan gyakorlatok végzése, amelyek a jártasság szintjére már eljutottak

- állórajtból történő gyorsfutások
- futóversenyek

Az ismétlések közé pihenőt kell iktatni. Az általános fejlesztés (1,2,3) komplexen, arányosan, fokozatosan valósuljon meg.

II. Koordinációs képességek segítségével a mozgásszabályozás megvalósul meg.

Fajtái:

- téri tájékozódó képesség
- kinesztetikus érzékelés
- reakcióképesség
- ritmusérzék
- egyensúlyérzék
- gyorskoordináció
- állóképességi koordináció

Fejlesztése: olyan testgyakorlatokkal, melyek váratlan körülményeket teremtenek, több megoldási lehetőséget tesznek lehetővé.

III. Hajlékonyság, mozgékonyág segítségével mozgásainkat nagy mozgásterjedelemmel tudjuk végrehajtani, erő kifejtés fejlesztésével.

Függ a passzív mozgásszervek anatómiai mozgékonyágától, valamely mozgásban érintett izom erejétől, nyújthatóságától, ellazulási képességétől

Fajtái:

- aktív mozgékonyág
- passzív mozgékonyág

Fejlesztése:

- nyújtó hatású gyakorlatokkal
- óvodában csak aktív mozgékonyágot szabad fejleszteni

olyan testgyakorlatok, amelyek:

- előre nem kiszámítható körülmények, pl. futó, fogó játékok
- több megoldási mód, pl. versengés
- nagy figyelmet igénylők
- különböző sebességgel különböző irányok, pl. labdás feladatok
- kis alátámasztási felület, pl. természetes támaszgyakorlatok
- gyors irányváltoztatás, pl. eszközök kerülése
- gyakorlatok között pihenők beiktatása (Zilahi, 1980, 306 – 307 o.).

1.2. A testnevelési játékok az óvodáskorú gyerekek mozgásfejlesztésében.

Az óvodai mozgásos játékok felosztása és jellemzésük.

Az óvodáskorú gyermek legtermészetesebb tevékenysége a játék és a mozgás.

A játék szabályok szerint, csoportosan végzett ügyességi tevékenység, melyet a gyermekek valamilyen eszközzel vagy anélkül folytatnak (Dr. Krizsanecné, 1979, 9 o.).

A testnevelési foglalkozások tartalmát megfelelően kiválasztott testnevelési játékokkal tehetjük teljessé, s a gyermek számára élményt adóvá. A testnevelés legértékesebb anyagai a játékok. A játék során fejlődnek a gyermekek mozgásszervei, testi képességei. Hatására fontos személyiségtulajdonságok alakulnak ki, mint például a bátorság, fegyelmezettség, kitartás, együttműködés, ötletgazdagság, akarat, leleményesség. A páros versengések, sor- és váltóversenyek, csapatjátékok segítik a közösség kialakulását. A játékban való részvétel során a gyermek megismeri saját képességeit. A közösség minden tagja egyénileg maximális teljesítményre törekszik (Saját gondolat)

Nem eldöntött kérdés és nem feltárt terület, hogy a gyermek játékból hogyan válik a játék munkává. Bizonyos azonban, hogy a játékkal fejlődik a gyermekek értelme, érzelmvilága. Ugyanakkor azt tapasztaljuk, hogy szellemi és fizikai kitartásuk is fejlődik. Csodálatra méltó az az energia, amellyel a játékot folytatják. A gyermekek a játékban fáradhatatlanok. Megfigyelhető, hogy egy másfél – két éves gyermek az elalvás előtt az utolsó pillanatig képes játszani. Bizonyos, hogy játék közben a kíváncsiság és az új keresésének az izgalma aktivizálja. Az érzelmi feszültség játék során történő oldódása, az ezzel kapcsolatos vidám átélés mind megannyi információt jelent és arra ösztönzi a kisgyermeket, hogy a játékot megismételje (Dr. Krizsanecné, 1979, 9 o.).

A gyermek megtanul a játékszabályok keretein belül agresszivitástól mentesen küzdeni. A játék közben saját magát is megismeri. Megtanulja a sikerek mellett az esetleges kudarccokat is elviselni.

A legősibb idők óta a játék nagyon fontos szerepet töltött be a gyerekek életében, fizikai-, szellemi fejlődésüket tekintve, illetve a tanítás- nevelés folyamatában is. Seneca, Comenius, Huizinga, John Locke, csak egyesek azok a nagy filozófusok közül, akik a játékot, a játékos tevékenységet a felnőtt élet előkészítő gyakorlatának tartották. A játék által nem csak a motorikus képességei fejlődnek a gyermeknek, hanem a legfontosabb morálisvonások is kialakulnak. A játék alatt, a játék maga tanítja meg a kisembert a legfontosabb polgári erényekre: „az összetartásra, a tettekézségre, a gyors elhatározásra, az egyéni érdek teljes alárendelésére, a kitartásra, a tettekézségre, a gyors elhatározásra, az önálló elhatározásra, az önálló megítélésre,

az abszolút tisztességre, és mindenekelőtt a 'fair-play', a nemes küzdelem szabályaira” (Az iskolai ifjúság nevelése, 1937, 51 o.).

A játék a munkából, harci tevékenységből ered. Hosszú társadalmi fejlődés során vált öncélú tevékenységgé illetve a testkultúra részévé.

A pszichológia értelmezése szerint – biológiai szükséglet, ami aktivitásra, mozgásra, tevékenységre készíteti a gyereket; a szükséglet levezetése során és nyomán lép fel a funkcióöröm, ami motiválja az ismétlődést, tehát serkentőleg hat a mozgáskészítésre (Saját gondolat).

A testnevelési játékok a mozgásfejlesztés gyermekre szabott formája, mert alkalmazásuk során a motorika mellett, az észlelés, a megismerés, a spontaneitás, az emocionalitás és aszociális képességek is fejlődnek. A játék a gyermekeknek a környezetükkel való szembesülésüknek a legfontosabb formája. Valamennyi motorikus képességet fejleszthetünk játékkal. A kondicionális képességek fejlesztéséhez meg kell találni a szervezet megfelelő terhelését. A játékok, különösen a csapatjátékok erősen motiválják a gyerekeket arra, hogy belevessék magukat a játékba. A koordinációs képességek fejlesztésében kiemelkedő szerepe van a mozgásos játékoknak.

A testnevelési játékok olyan szituációkat teremtenek, amelyekben a mindennapi élethez szükséges képességeket fejlesztenek – helyzetfelismerő képesség, feladatmegoldó képesség, kreativitás, együttműködő képesség, szolidaritás, tolerancia.

A mozgásos játék - gyűjtőfogalom, magába foglalja mindazon mozgásos tevékenységeket, melyeknek a célja a kitűzött feladatok eredményes megoldása, a győzelem kivívása. A mozgásos játék minden életkorban aktív mozgást jelent, és egyben versenyszerűséget is. A versenyzés egyenlő feltételeit a játékszabályok biztosítják. A játékszabályok összefüggnek a játék, céljaival és feladataival. A mozgásos játék testgyakorlatokat foglal magában, ebben az értelemben a testnevelés eszköze és egyben a tartalma is (<http://ovodaivilag.hupont.hu/18/testnevelés-modszertana>).

Minden játéknál nyilvánosan dicsérjük meg a győztest, mert a siker erősen sarkallja őket a további munkára. A győztesek jutalmazása, a dicséret serkentő hatása nagy. Az igazságos ítélet okvetlenül szükséges. A kisgyermek őszinte és ennek megfelelően nyilvánítja ki érzelmeit. A gyermekkorban az igazságot illetően szerzett tapasztalatai, az ezzel kapcsolatos pozitív vagy negative élményei elkísérik, és sokszor meg is határozzák életségzempléletét. A játék közben tanusított magatartásuk alapján jól megismerhetjük a gyermekeket.

Bármennyire szeretik is a gyermekek a játékot, a játék tanítása nem könnyű. Bonyolítja a helyzetet az, hogy olyan játékokat kell előtérbe helyezni, amelyek az egész csoportot foglalkoztatják.

Kezdetben csak annyi szabályt ismertessünk, amennyi az elinduláshoz szükséges. A további lépésekhez, az előrehaladás módjához nincs tanács, sem recept, a pedagógusnak kell ezt esetenként mérlegelniük.

A játék vezetésének számos módszere van. Ezek a módszerek egymástól lényegesen nagy különbségeket mutatnak, de lehetnek olyanok is, amelyeknél csak kisebb az eltérés.

A játék oktatásának alapvető lépései (http://uni-eger.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf). (Melléklet 1.)

Fontos, hogy minden gyermeket hagyjunk érvényesülni, még a szerényebbeket is. Beavatkozásunkkal számukra is biztosítjuk a sikert. Nagyon fontos, hogy a pedagógus is részt vegyen a játékban. Ezzel észrevétlenül tud irányítani. A kisgyerekeket nagyon nehéz a közös játékokra megtanítani. A 8 – 10 foglalkozáson megismételt játékot értik meg igazán és a 8 – 10 –nél élvezik. Előfordul, hogy új játék tanulásakor megkérdezzük a gyerekeket: mikor fogunk játszani?

Nagyon fontos a pedagógus részéről, hogy helyesen válassza ki a játékot. Játék választás során a fő cél a kisgyermek testi – lelki fejlődésének elősegítése.

Játékválasztás szempontjai (http://uni-eger.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf): (Melléklet 2.).

A játékkal kapcsolatos mozgás sokkal több veszélyt rejt magában, mintha egyéb természetű gyakorlatokat végeznének a gyerekek csoportosan. Ezért fokozott figyelmet fordítsunk arra, hogy baleset ne történjék, akár a teremben, akár a szabadban folyik is a játék (Dr. Krizsanecné, 1979, 15 o.).

A játék szolgálhat a testnevelési foglalkozás különféle didaktikai és élettani feladatainak a megoldására: fiziológiai előkészítés, képességfejlesztés, főgyakorlatok gyakoroltatása, változó körülmények közötti alkalmazás, ismétlés, ellenőrzés (Saját gondolat).

A játékok kiválasztása tudatos legyen. Adjon alkalmat a tanult főgyakorlatok alkalmazására, gyakorlására. Figyelembe kell venni a csoport képességeit. Egy foglalkozáson belül többször is sor kerülhet játékokra. Minden foglalkozáson figyelembe kell venni a gyermekek játékigényének a kielégítését és a változatosságot (Saját gondolat).

Kezdetben kevés gyakorlat szerepeljen a foglalkozás anyagában attól függően, hogy mennyi idő áll rendelkezésre (pl. 4 – 5 gyakorlatot 4 – 5 – ször ismételve végeztessünk, állandó javítással). E kérdésnél figyelemreméltó sajátossága a gyermeknek, hogy azt szereti csinálni, hallani, amit már tud. Éppen ezért új gyakorlatot vagy játékot már ismert feladat végrehajtásával vezessünk be, vagy 2 – 3 újat vegyünk a régiekhez.

A fentiekkel nem ellentétes az, hogy a változatosság az anyag feldolgozásánál igen fontos, mert a kisgyermek figyelmét csak így tudjuk lekötöni, a fegyelmet pedig biztosítani. A játékokra mindig jusson elegendő idő (Dr. Krizsanecné, 1979, 18 o.).

Az óvodai foglalkozásokon nagy szerepe van a zenének. Ezáltal a testnevelés foglalkozásokon is helyes alkalmazni, ahol csak mód van rá. Az egyszerű gyermekdalok, az énekes játékok változatossá teszik a foglalkozásokat, fejlesztik a gyermekek mozgáskultúráját, a zenével való kapcsolatát pedig helyes irányba terelik. A zene a fáradékonyságot is áthidalja. Érzelmi hatást kelt, ezért kedvező befolyást gyakorol a gyermekekre. A gyakorlatokat könnyebben megtanulják és intenzívebben végzik a zene hatására.

Minden pedagógusnak oda kell figyelnie arra, hogy a gyerekek korcsoportjának megfelelően válasszák ki a játékokat a testnevelés foglalkozásokon. Először ismertetni kell a gyerekekkel a játék nevét, és csak annyi szabályt, amennyi a játék elkezdéséhez szükséges, a többit pedig saját maga kell hogy a megfelelő módon és időben ismertesse. Fontos a gyerekekkel együtt végezni a játék feladatait, mivel egyik tulajdonságuk az utánzás. A közös játék sokkal több élményt ad nekik és megkönnyebbíti a játék irányítását is. Olyan játékot kell választani, amit a csoport minden tagja megért és érdekel. Először érdemes az alap játékot elsajátíttatni a gyerekekkel, ha már azt magabiztosan végzik fokozatosan vihetünk kisebb változtatásokat a játékba (Saját gondolat).

Az óvodai mozgásos játékok felosztása és jellemzésük:

A testnevelési játékok 2 fő csoportra, azok pedig újabb csoportokra oszthatók:

1. Szerepes vagy utánzó játékok:

- Futójátékok:

A futás helyes, célszerű alkalmazható végrehajtási módjának alakítására szolgál. Anyaga természetes kötetlen futás, amely iram és irányváltoztatással és egyéb feladatmegoldásokkal kapcsolható össze.

Lényege: gyors futást, sok mozgást tartalmazzon. Kedvezően hasson a vérkeringésre, légzésre. Fejlessze a gyorsaságot, állóképességet, gyors koordinációt, a célszerű cselekvés kialakítását. Támogassa a jelre történő gyors reagálást, a reakcióidő csökkenését.

Foglalkoztatási forma: együttes, csoportos.

A mozgástartalom lehet futás és más egyéb ciklikus mozgás. Végezhető eszközzel és eszköz nélkül. Egybeköthető akadályok leküzdésével is. Variálásával növelhető az a terhelés intenzitása. Felhasználási lehetőségük bőséges és változatos: bemelegítés, ismeretszerzés, gyakorlás, alkalmazás, képesség – fejlesztés. Értékét növeljük, ha szabadban végeztetjük.

Futójátékok: * Tűz, víz, repülő, * Háztalan mókus, * Hogy a kakas.

2. A feladat- vagy szabályjátékok:

- Fogójátékok:

A tevékenység tartalma gyors tempójú mozgás, mellyel a gyors indulás, a gyors haladás és az irányváltás egyaránt megvalósítható.

Elemei: futás, szökdelések, nyuszi ugrás, négykézláb futás stb.

Támadásból és védekezésből áll. A fogójátékban minden játékosnak van szerepe. Meghatározott területen folyik; összefügg a gyerekek képességével, számával és az alkalmazott mozgáselemmel. Alkalmas a gyorsaság, a térérzékelés, az állóképesség, a helyzet felismerő képesség és a gyors koordináció fejlesztésére. Játshatóak házzal és ház nélkül.

Foglalkoztatási forma: együttes vagy csoportos.

Vannak szerepes fogójátékok.

Fogójátékok: * Béka a tóban, * Féltek–e a medvétől, * Őr bácsi, * Érintő fogó, * Szalagszerző, * Terpeszfogó, * Páros fogó, * Pillangó fogó (Zilahi, 1980, 290 – 295. o.).

Megunthatatlan, örök és kedvenc játék a fogócska.

A hagyományos fogójátékok alkalmazásával csak néhány gyermek számára tudunk élményszerű mozgáslehetőséget teremteni; sajnos sokkal nagyobb azoknak a gyerekeknek a száma, akik kudarcélménnyel távoznak a foglalkozásról.

Mivel a fogójátékok igen közkedveltek a gyerekek körében, valamint hatékonyan használhatók a fejlesztésben, célunk, hogy a hagyományos formát fejlődésközpontú játékká alakítsuk.

- Versengések:

Minden gyerek egyidejűleg és azonos feltételek között végzi a játékfeladatot. A holt idő minimális.

Fajtái: egyéni, páros, csoportos.

Minden gyerekre egyforma terhelés - intenzitás hat. Végezhető eszközrel és eszköz nélkül. Alkalmazott alakzat: vonal, kör, szétszórt illetve szabálytalan alakzatú csoportokban tömörülve. Minden természetes mozgás illetve konstruált testgyakorlat képezheti a versengések anyagát. A játékfeladatok a gyors és célszerű teljesítéssel vagy a mozgások pontos végrehajtásával függenek össze. Alkalmasak a képességek, a mozgáskészségek kialakítására, fejlesztésére és stabilizálására.

Lehetnek olyan feladatok, amelyeknél a legcélravezetőbb megoldás dönti el a versengés eredményét. A versengés eredményét azonnal közöljük.

Felhasználható eszközök: babzsák, labda, karika, bot...

- Sorverseny:

Csapatjáték, melyben a résztvevők egyszerre tevékenykednek. A csapattagok a felálláskor meghatározott sorrendben végzik folyamatosan egymás után ugyanazt a feladatot

vagy feladatsort – ennek teljesítése után bekanyarodnak a kiinduló helyre egymás mellé vagy mögé.

A tantervben szereplő minden ciklikus és aciklikus mozgás elemet fel lehet használni.

Végezhető eszközzel és eszköz nélkül. A kiinduló és befejező helyzet minden játékban meghatározott.

Formái: kijelölt távolságra, helycserével, kerüléssel.

Értékelésük futamonként történik. Figyelni a kijelölt távolságra – amit mindig a gyermek felkészültsége határoz meg.

- Váltóverseny:

Csapatjáték. A felállás sorrendjében a csapattagok egymás váltásával végeznek meghatározott feladatokat. A váltás mindig a kiinduló vonalnál történik. A váltás módja meghatározott. Aki a feladatot befejezte mindig az utolsó helyre áll be. A tantervben szereplő valamennyi testgyakorlat, mozgáselem felhasználható.

Formája: eszköztovábbítással, kerüléssel, szemben álló oszlopokkal, körben.

Nagycsoportosok játékában az értékelés futamonként történik. Figyelni kell a kijelölt távolságra (Zilahi, 1980, 290 – 295. o.).

2. Testnevelési játékok képességfejlesztő szerepe kisiskolás korban.

2.1. A mozgásos játékok szerepe a személyiségfejlesztésben.

A játék a nevelés egyik legeredményesebb eszköze. A fiziológiai hatáson kívül olyan pedagógiai, erkölcsi, szellemi tulajdonságokat fejleszt, amelyek a mindennapi életben, a társadalomba való beilleszkedéshez nélkülözhetetlenek. Játéktevékenység közben fejlődnek az értelmi, erkölcsi, akarati tulajdonságok, a közösségi és az egyéni nevelés is megvalósul. Játék során nemcsak a nevelés, az oktatás céljai valósíthatók meg, de a tantervi célkitűzések is. (Becsy – Esküdtné, 1994).

A játéknak jelentős szerepe van a tanulók egészséges testi-lelki fejlődésében. Változatos mozgásanyaga és helyszíne (vízi, szabadtéri, tantermi) széleskörű és sokoldalú fejlesztést tesz lehetővé. Javítja a szervezet ellenálló képességét, elősegíti a mozgató- és a tartórendszer, az egész szervezet idegrendszerének, keringési és légzőrendszerének fejlődését, funkcionális tulajdonságainak javítását. A játékok egészségmegőrző és -fejlesztő funkciója a sokoldalú mozgásanyaga miatt összetett. A játék közbeni mozgástevékenység javítja a tanulók mozgáskultúráját, növeli teherbíró képességüket. Segíti az egészséges testi fejlődést. A játékot kísérő örömező érzés pedig mind a testi, mind pedig a lelki fejlődést pozitív irányba befolyásolja. Játék hatására fejlődik a testgyakorlás, a sport, a játék iránti igényük, mely megszilárdításával egész életre kialakulhat a mozgás iránti szeretet. A játék mélyíti a mozgásos tevékenységekhez és a testneveléshez kapcsolódó pozitív érzelmi viszonyulást. Segít a szabadidő hasznos eltöltésében, és a szemléletmód alakításában. Ez természetesen akkor valósul meg, ha az oktatási folyamat tudatos, tervszerű, módszertanilag megfelelő pedagógiai irányítás mellett zajlik (Saját gondolat).

A játék hatásos eszköze a szellemi fejlődés elősegítésének is. Azáltal, hogy a gyermek játék közben koncentrálni, figyel – a játékra, a társára, az ellenfélre, a szabályok betartására –, tökéletesíti figyelmét, így magasabb szintre emelkedik gondolkodási képessége. Fejlődik helyzetfelismerő képessége, ítéletalkotása, kezdeményező és szervezőkészsége, képzelete és emlékezőtevékenysége. Ezek mind támogatják az értelmi fejlesztést.

Játék közben fokozott érzelmi hatások érik a gyermeket. A játék örömet, kielégülést, sikerélményt nyújt. A siker, és az arra való törekvés az ember egyik legfontosabb törekvése az életben. A játékban ez a vágy elérhető. A siker a kulcsa az aktivitásnak és az önbizalomnak. A sikerélmény érzése a leginkább aktivizáló és önbizalmat adó tényező. A játékban elért sikerélmények nagymértékben befolyásolják a személyiség fejlődését. A játékban megnyilvánuló érzelmek általában pozitívak, de az előforduló negatív hatások ugyanúgy fejlesztőek. A gyermeknek meg kell tanulnia kontrollálni érzelmeit, fel kell tudni dolgozni a sikerélmény

mellett a kudarcélményeket is. A fokozott érzelmi hatások elviselésére és kezelésére tanít meg a játék.

„A mozgásos játék kifejezi az aktív mozgást, ami minden életkorban szórakozást jelent és egyben versenyszerűséget is. A versenyzés egyenlő feltételeit a játékszabályok biztosítják. A játékszabályok, pedig összefüggnek a játék céljával és feladatával” (Becsy – Esküdtné, 1994).

A mozgásos játék testgyakorlatokat foglal magába, ebben az értelemben a testnevelés eszköze, és egyszersmind tartalma is.

Az iskolába lépő gyerek – életkori sajátosságai folytán – még közel áll a nagycsoportos óvodához. Mozgáskésztetése továbbra is fennáll, sőt növekszik, míg az iskolai „ülő életmód”, a koncentrált szellemi foglalkozás, a fokozottabb fegyelem, önuralom korlátozzák a mozgásszükséglet levezetését. Játékigényük továbbra is nagy, de megváltozott helyzetük folytán, módosulnak játékaik.

Ebben az ellentmondásos folyamatban a játék alkalmazása területén fokozott feladatok hárulnak a testnevelésre.

Az elemi elvárás a testnevelési foglalkozásokon való aktív érzelmű részvétel.

Az iskolai mozgásos játék fogalma ismertetőjegyein keresztül (aktív mozgás, cél, feladatok, játékszabályok, versenyszerűség, örömelemény) több- kevesebb mértékben, kölcsönhatásban áll néhány más, a játék fogalmával összefüggést mutató, és az oktatás területén belül jelentkező fogalommal, így: a játékosság, illetve játékos oktatás, a versengés, és a versenyjáték fogalmakkal (http://uni-eger.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf).

Míg a játék a gyermek spontán tevékenysége, amit maga kezdeményez, megközelítőleg teljesen szabadon, önállóan cselekszik, tapasztalatokat szerez, dolgokat, jelenségeket ismer meg, addig az oktatási folyamatot a pedagógus tervezi, szervezi és irányítja. A gyermek utasításokat, feladatokat kap, amiket végrehajt tapasztalása ismeretei alapján. E kétféle tevékenység (játék, oktatás) eltérő irányultsága a játékosságban, a játékos oktatásban ötvöződik eggyé. A játékosság nem azt jelenti, hogy a gyerekek azt teszik, amit akarnak, hanem, hogy akarják és tegyék, azt, amit a nevelő kíván. A játékos oktatás magába zárja a tevékenység célját, feladatait, a gyermekek örömeleményét, aktivitását, kreativitását.

A testnevelésben a játékosságot, mint módszert, minden didaktikai mozzanatban alkalmazzuk, legyen az ismeretnyújtás, gyakoroltatás, hibajavítás vagy értékelés. A játékos oktatással a gyermek tanulási tevékenységének lényegét, tartalmát változtassuk meg. E folyamat örömmel, érdeklődéssel, aktívan, ön-, és mások kontrollja mellett törekszik eredményes tevékenységre, elismerésre. E folyamat hat, -és visszahat rá, stabilizálja és alakítja személyiségét. Ebben a vonatkozásban fejeződik ki a játékos oktatás tartalmának tartalmi oldala.

A versengések olyan egyszerű, jól, áttekinthető, első hallásra megjegyezhető küzdelmek – mozgásos játékok – amikben az egész közösség minden tagja egyidejűleg ugyanazt a játékfeladatot hajtja végre. Az eredmény közzlése minden egyes játék befejezése után a győztes egyén, vagy csoport megnevezésével történik. Vagyis minden versengést azonnali értékelés zár le.

A versengések azért játékok, mert van meghatározott céljuk, feladatuk, szabályuk és ugyancsak örömelemény forrásai. (Pl: K.H.: törökülés a haladás irányban, az induló vonal mögött. Átfutás az udvar egyik oldaláról a szemben lévő oldal vonaljelzéséig, gyors fordulat után szökdelés váltott lábbal a kiinduló vonalig, és ismét gyors fordulattal a kiinduló helyzet felvétele. Aki elsőnek teljesíti a feladatokat, nem téveszti el azok sorrendjét és a kiinduló helyzetet pontosan, felveszi az a nyertes.) (http://uni-eger.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf).

A mozgásos játékok a gyermekek nevelésében, személyiségük alakításában lényeges szerepet töltenek be. Ez a körülmény indokolja, hogy a mozgásos játékok rendszerezésében elsősorban pedagógiai (nevelési és didaktikai) szempontok érvényesülnek.

Az iskolába kerülő gyermek nem változik meg máról holnapra. Játék- mozgásigénye tovább kíséri az új környezetbe, a megváltozott feladatok, s életmód területére (Saját gondolat).

„A kisiskoláskor kezdete a testalkat fejlődésében egy fontos szakasznak, az első alakváltozásnak a befejezése” (Becsy – Esküdtné, 1994).

Megváltoznak a testrészek méretarányai, a törzs differenciáltabb lesz, a váz csontosodása tovább folytatódik, de ebben az életkorban még könnyen deformálódhat, ezért a testtartásra különös gondot kell fordítani. Az izomzat – beleértve a szívizomzatot is – a fokozatosan növekvő intenzitású, intervallumos terhelés hatására kedvezően fejlődik. Az egész agyműködés funkcionálisan is tökéletesedik, az idegkapcsolatok fejlődésében is jelentős változás következik be az ingerületi és gátlási folyamatok viszonyában, és ez a kiegyensúlyozottság a mozgáskoordinációs képességre és a figyelem koncentrációjára is kedvezően hat.

A mozgásos játékok azáltal, hogy az ember természetes mozgásait tartalmazzák (futás, ugrás, gurítás, dobás, kúszás, mászás, függés, egyensúlyozás, stb.) lehetőséget biztosítanak:

- a mozgáscelekvések elsajátítására, alkalmazására, készséggé alakítására,
- az alapvető testi képességek (koordinációs képesség, gyorsaság, állóképesség, erő) fejlesztésére,
- a mozgás és keringési szervek fejlődésére.

Ezek a hatások nem elszigetelten, hanem egymással szoros, sőt szükségszerű kölcsönhatásban jelentkeznek a mozgásos játék folyamatában, a gyermek aktív tevékenységének eredményeként (Pappné, Csányi, Vass, 2012).

Az elemi iskolába lépő gyerekek – az egész szervezet biológiai struktúrája és funkcióinak összhangja szerint - egymástól egyénileg eltérő szintű készségekkel és képességekkel rendelkeznek.

A mozgásos játékok intenzitása különböző, de azáltal, hogy az egész szervezetre általános és túlsúlyban energikus ingerhatást fejtenek ki, nagymértékben segítik a harmonikus fejlődést, fokozzák a teljesítőképeséget. Az alsó tagozat mozgásos játékaiknak nélkülözhetetlen feltétele a testi képességek megfelelő színvonala, ami egyben alkalmazásuk egyik eredménye is.

A mozgásos játékok egyidejűleg több képességre gyakorolnak hatást. Az eredményes játék legtöbb esetben, az ügyességen múlik. A gyermekek mozgáskoordinációs képessége a játékban, a feladatmegoldás folyamatában, a tapasztalatszerzés útján fejlődik. A mozgásos játékok értelmes cselekvéskomplexumok, amelyekben a testi-, és lelki képességek egyidejűleg, egységben jelentkeznek.

Sok játék a gyorsaság testi képességére gyakorol fejlesztő hatást.(pl. a futó, fogó játékok). Más játékok főleg az erő fejlesztői. Minden mozgásos játékhoz szükséges az állóképesség, ami abban mutatkozik meg, hogy a játék növekvő időtartama alatt, illetve a futamok többszöri ismétlése során sem jelentkezik a fáradás. A szervezet ellenállása a terheléssel szemben magas.

A játék szervezetre gyakorolt hatása nem választható el azoktól a pszichikai jelenségektől, amelyek a játék élményét megelőzik, kísérik, követik. Az érzelmek erőssége az átélt élménytől függ, s ez egyénenként eltérő. Az élmények, érzelmek szoros kapcsolatban vannak az idegrendszer állapotával, s ennek hatására megváltozik a vérnyomás, a pulzusszám. Van, aki érzelmi feszültségét a játék megkezdése előtt, helyben szökdeléssel, más kiabálással fejezi ki. Ha a tanulók többségét pozitív emóciók feszítik, hatásuk áterjed azokra a gyermekekre is, akik vagy zárkózottabbak, vagy kevésbé pozitív élményeket, tapasztalatokat raktároztak el, megelőző játékélményeik során. Az érzelmek adnak a további cselekvéshez energiát.

Az érzelmek szabályozója az akaraterő. A gyerekek a kitűzött cél, az előttük álló feladatok eredményes megvalósítására törekszenek és ez csakis saját akaratuk mozgósítása révén lehetséges.

Miután a játék folyamatában minden egyes egyén önállóan cselekszik, az akarat elhatározás önállóságot igényel, és ez, tudatos aktivitással kapcsolódik össze. Egy játékszituáción belül, ahhoz hogy egy gyerek eldöntse a megoldás módját, értelmi latolgatás, míg a megvalósításhoz akaraterő, tudatos aktivitás, és érzelmi töltés szükséges. A játéktevékenység sikere azonban a fizikai képességek és a mozgáskészség színvonalától, valamint a pillanatnyi helyzet felismerésétől egyaránt függ. A körülmények felismerése, a cselekvés mechanizmusával kapcsolódik össze. Mindehhez a figyelem koncentrációja nélkülözhetetlen. S minthogy a játék, - noha az egyén önállóan cselekszik kollektívában, folyik, az eredményre törekvés, az egymás

cselekedeteihez való igazodást nem nélkülözheti. Akár egyénileg versengenek, akár csapatközösségben játszanak. A csapatjátékoknál, pedig már az összehangolt cselekvés-sorok vezetnek eredményre (http://uni-eger.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf).

A fentiekből láthatjuk, hogy a mozgásos játék a gyermek személyiségével szemben sokoldalú fizikai- pszichikai követelményt támaszt.

A játékok további pozitívuma, hogy a pedagógus számára kiváló lehetőséget biztosítanak a tanuló megismeréséhez, hiszen az önfelelt játékban leplezetlenül jelennek meg a gyermek jellembeli tulajdonságai, a társaikhoz, a közösséghez való viszonyuk, az értékrendszerük.

Fontos: A játék nevelő hatásai akkor érvényesülnek megfelelően, ha pedagógiailag megfelelően irányítottak. (Saját gondolat)

A játék tanításának módszertana (http://uni-eger.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf): (Melléklet: 4.)

2.2. A mozgásos játékok felosztása és jellemzése kisiskolás korban.

A megfelelő mozgásmennyiség biztosítása rendkívüli fontossággal bír az iskolát kezdő gyerekek életében. A játék mint mozgásos tevékenység fejleszti nemcsak a testi, hanem a gyermek érzelmi, értelmi és szociális fejlődését is. Megfelelő teret és időt kell biztosítani a gyerekek számára a különböző mozgástevékenységek végrehajtására. A különböző fogó- és futójátékok, a labdás játékok, a sor- és váltóversenyek, a küzdő játékok nemcsak a mozgáskoordináció fejlesztésében segítenek, hanem a játék örömeit is nyújtják a gyerekeknek. A különböző alapmozgások (gurulás, kúszás, mászás, járás, futás, dobás, ugrás) gyakorlásában, kialakításában döntő jelentősége van a mozgásos játékok használatának. Az iskolai játékokat ebben a fejezetben a következő csoportosítás szerint tárgyaljuk:

- futó- és fogójátékok,
- sorsversenyek,
- váltóversenyek,
- labdás játékok,
- küzdő játékok,
- tantermi játékok.

1. Futó- és fogójátékok

1.1. Futójátékok

Futójátékoknak azokat az iskolai játékokat nevezzük, melyekben a játékeladatokat a tanulók futással oldják meg (Pásztory, Rákos, 1992).

A futójátékok felhasználási ideje a tanórán belül különböző szerepet tölt be az alsó és a felső tagozatos tanulók életében. Az alsós korosztály tanóráin a futójátékokat az óra fő részében

alkalmazzuk, hiszen itt tudjuk megalapozni a gyerekek egészséges testi fejlődéséhez szükséges képességeket, készségeket. Ezzel szemben a felső tagozatos gyerekeknél a futó jellegű játékokat már inkább az óra elején a bemelegítés részeként érdemes alkalmazni. A futójátékok az általános fejlesztő hatások mellett nagy segít-ségre vannak a térbeli tájékozódás megfelelő kialakításában is.

1.2. Fogójátékok

Fogójátékoknak nevezzük azokat a mozgásos játékokat, melyekben a játékeladat az, hogy a fogó, üldöző utolérje, és meghatározott módon megérintse a menekülőt. Ezt követően általában szerepcseré történik (Pásztory, Rákos, 1992).

A fogójátékokat az általános iskolás korosztály összes évfolyamán bátran alkalmazhatjuk. A fogójátékok palettája rendkívül széles, hiszen a legegyszerűbb szabályrendszerrel rendelkező játékoktól egészen a különböző sportszerek felhasználásával végzett bonyolultabb szabályok-kal rendelkező játékokig terjed.

A fogójátékok jelentősége:

- személyiségfejlesztés,
- mozgásfejlesztés,
- sportjátékok előkészítése,
- reakcióképesség fejlesztése,
- gyorsaságfejlesztés,
- téri tájékozódóképesség fejlesztése,
- egyensúlyérzék fejlesztése.

Mindig figyeljünk arra, hogy a játék jellegének és az osztály létszámának megfelelően jelöljük ki az érvényes játékterületet. A fogó-játékoknál kiemelten fontos a balesetveszélyes szituációkra felhívni a gyerekek figyelmét. Alsó tagozatban főleg az óra fő részében alkalmazzuk a fogójátékokat, míg a felső tagozatban az óra bármely időszakában alkalmazhatjuk.

A fogójátékokat a következőképpen csoportosíthatjuk:

- egyszerű fogójátékok
- fogójátékok házzal
- fogójátékok eszközökkel
- fogójátékok sportjátékok előkészítésére

2. Sorversenyek

Sorversenyeknek nevezzük azokat a mozgásos csapatjátékokat, melyeknél a játékeladatot a csapat tagjai azonos időben, egyszerre hajtják végre. A sorversenyek tehát alapvetően csapat-versenyek, így kizárólag csak azonos létszámú csapatokkal hajtathatók végre.

A csapatok lét-száma tetszőleges lehet, azonban ez a mindenkori játékeladat függvénye (Pásztory, Rákos, 1992).

A sorversenyeket pontozással értékeljük. Két csapat esetén a győztes csapat 2 pontot kap, a vesztes csapat 1 pontot. A feladatok végén összesítjük a pontokat, és kihirdetjük a győztes csapatot. A sorversenyeknek az a legfontosabb előnye, hogy játékos formában tudjuk úgy terhelni a diákjainkat, hogy a nagy versengésben észre sem veszik a terhelés mértékét, és szívesen hajtják végre a feladatokat. A sorversenyek versenyszámaint aszerint válasszuk, hogy milyen képességeket akarunk fejleszteni a gyerekeknél. Emellett a sorversenyek a közösségi összetartozás és az egymásért való küzdés élményével ajándékozza meg a gyerekeket. A sorversenyeket a következőképpen csoportosíthatjuk:

- sorversenyek helycserével
- sorversenyek sorkerüléssel
- sorversenyek kijelölt távolságra

3. Váltóversenyek

Váltóversenyeknek nevezzük azokat a mozgásos csapatjátékokat, amelyeknél a játékeladatot a csapat tagjai egyenként, egymást váltva hajtják végre. A váltóversenyek döntő és meghatározó mozzanata a váltás, melynek helyét és módját gondosan rögzíteni kell úgy, hogy a lehető legkisebb legyen a tévedés és az előnyszerzés esélye (Pásztory, Rákos, 1992).

A váltóversenyek alkalmazásával megfelelő ötletekkel és eszközökkel kiválóan fejleszthetőek a gyerekek kondicionális és koordinációs képességei. Amennyiben a váltóversenyeknél nem tudunk két egyforma számú csapatot kialakítani, úgy egy kijelölt gyereknek az alacsonyabb létszámú csapatból kétszer kell végrehajtania a feladatot. Fontos, hogy ezt a tanulót mindig a tanár jelölje ki! Mivel több fordulót is végrehajtottunk a váltóversenyekből, ezért mindig más gyereket jelöljünk ki arra, hogy kétszer hajtja végre a feladatot.

A váltóversenyek fajtái:

- egyszer kerülő váltó,
- váltóversenyek játékeszközökkel,
- váltóversenyek összetett feladatokkal,
- váltóversenyek szembenéző oszlopokkal.

A váltás történhet érintéssel vagy a játékeszköz átadásával. A váltóversenyeket a sorversenyekhez hasonlóan pontozásos formában számoljuk (Pásztory, Rákos, 1992).

(Melléklet 5.)

3. Kutatás. Az óvodás és kisiskolás korú gyermekek testnevelési játékokhoz való viszonya.

A vizsgálat anyaga és módszerei

Hipotézis.

A vizsgálat megkezdése előtt feltételeztük, hogy a gyerekek szeretnek játszani, így ez a testnevelési órán is előkelő helyet foglal el a kedvelt és szeretett tevékenységi formák között. Feltételezésünk szerint az általános iskolások többsége minden órán játszik. Feltehetően vannak olyan játékok, amelyeket a gyerekek szívesen játszanak, illetve olyanok, amelyeket nem szeretnek.

Gondoltuk, a sok éves tapasztalattal rendelkező és pályakezdő pedagógusok tisztában vannak a játék jelentőségével, illetve sokrétű felhasználási lehetőségével. Ennek megfelelően a testnevelési óra keretein belül alkalmazzák is, a különféle feladatok megoldásakor. Feltételeztük, hogy a testnevelést oktató tanító nénik is tudják, hogy melyek azok a játékok, amelyeket elsősorban szeretnek tanítványaik. Kíváncsiak voltunk, hogy elképzeléseink igaznak vagy tévesnek bizonyulnak-e.

A feltételezésünk az volt, hogy az adatok alapján eltérés van - e az 5 - 6 éves lányok és fiúk sportágválasztása között, a másik pedig, hogy erős befolyással van - e a szülők iskolai végzettsége, sportbeli múltja és jelene a gyermekek sportág iránti érdeklődésére és sportbeli aktivitására.

A felmérés helye.

Szakmai gyakorlatomat a Tiszabökényi bölcsőde – óvodában végeztem el. A gyakorlat folyamán az óvoda nagycsoportos gyerekeivel foglalkoztam illetve őket mértem fel. Ez egy nagyon jól összehozott csoport, ahol a gyerekek mindig vidámak, ezért a csoport a Napsugár nevet kapta. A csoportba 25 gyerek jár, ebből 16 kislány és 9 kisfiú. A gyerekek átlagos korosztálya a csoportban 5 – 6 év.

A felmérés másik felében kisiskolás gyermekeket és pedagógusaikat mértem fel. A vizsgálatot a Fertősalmási, illetve Tiszabökényi Általános Iskolákban és a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskolában végeztem el. A felmérés alanyai mind a három oktatási intézményben a 4.-ik és 6.-is osztályos tanulók voltak.

A vizsgálat anyaga.

Az iskolába kerüléssel a gyermekek mozgásigénye nem csökken, de a megváltozott körülmények mégis ennek visszaszorítására kényszerítik őket. A testnevelési óra feladatai közé (is) tartozik a gyerekek mozgás- és játékgigényének kielégítése. Azt kívántuk megtudni, hogy a gyerekek miért szeretnek, illetve miért nem szeretnek játszani. Mindkét válasznak rengeteg oka lehet, és ezeket igyekeztünk feltárni. Az a kérdés is foglalkoztatott, hogy a tanulók milyen rendszerességgel játszanak a testnevelési órán.

A vizsgálat a Stuller féle SPÉT teszt, amelyet Stuller Gyula 1985-ben dolgozott ki, igaz kisiskolások részére, de alkalmazható a sportágcsoporthoz iránti érdeklődés felmérésére már óvodáskorban is. Nemcsak a sportági alkalmasság, a későbbi versenyzői beválás felderítésére, előrejelzésére, hanem azért is, mert az óvodai és kisiskoláskori testnevelés-tanítás módszereinek alakításában segítségünkre lehet, hogy a fiúk és lányok esetében egy-egy korcsoportban melyik sportágcsoporthoz kedvelt vagy elutasított, hogyan alakul népszerűségük.

A vizsgálat módszerei.

Az adatgyűjtést a 2015-2016-ös tanév első félévében végeztem a tanulmányi gyakorlatom folyamán. A vizsgálatot a Tiszabökényi bölcsőde – óvoda nagycsoportosaival, a Fertősalmási Általános Iskolában, a Tiszabökényi Általános Iskolában és a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskolában kérdőíves módszerrel végeztem el az alsó tagozat negyedik és harmadik osztályos tanulóival.

A teszt óvodások részére kidolgozott változata szerint sportágcsoporthoz nevez meg mint: csapatsport, páros játékok, küzdősport, emberi erővel hajtott sporteszközökkel végzett sport, természeti erővel, motorral hajtott sport, céllökő sport, amelynek 6-6 képét kellett rangsorolni a gyerekeknek 1-től 6-ig terjedő rang helyszámokkal aszerint, hogy melyik sportágcsoporthoz képét választják a gyerekek első, második, harmadik negyedik, ötödik illetve hatodik helyen, azaz melyik sportág tetszik nekik jobban, vagy kevésbé az egyszerre látott hat kép közül.

A sportágokról készült fotókat egyenként kell megmutatni a gyerekeknek, majd lejegyezni az eredményt és elbeszélgetni a gyerekekkel, hogy honnan ismeri azt a sportot, amelyiket éppen kiválasztott.

Külön kérdőívet állítottam össze a tanulóknak és az őket tanító pedagógusoknak. A kérdőívek a mellékletben találhatóak.

A kérdőív kitöltése anonim volt, csak a kitöltő nemére voltunk kíváncsiak és arra, hogy hányadik osztályba jár. Ezek az objektív adatok elegendőek voltak ahhoz, hogy a kérdőívben

szereplő kérdéseket többféle lényeges szempontból vizsgálhassuk. A fiúk és a lányok valamint a pedagógusok kérdőíves eredményeit külön dolgoztuk fel. A kérdőívben szereplő kérdések válaszait táblázatba foglaltuk.

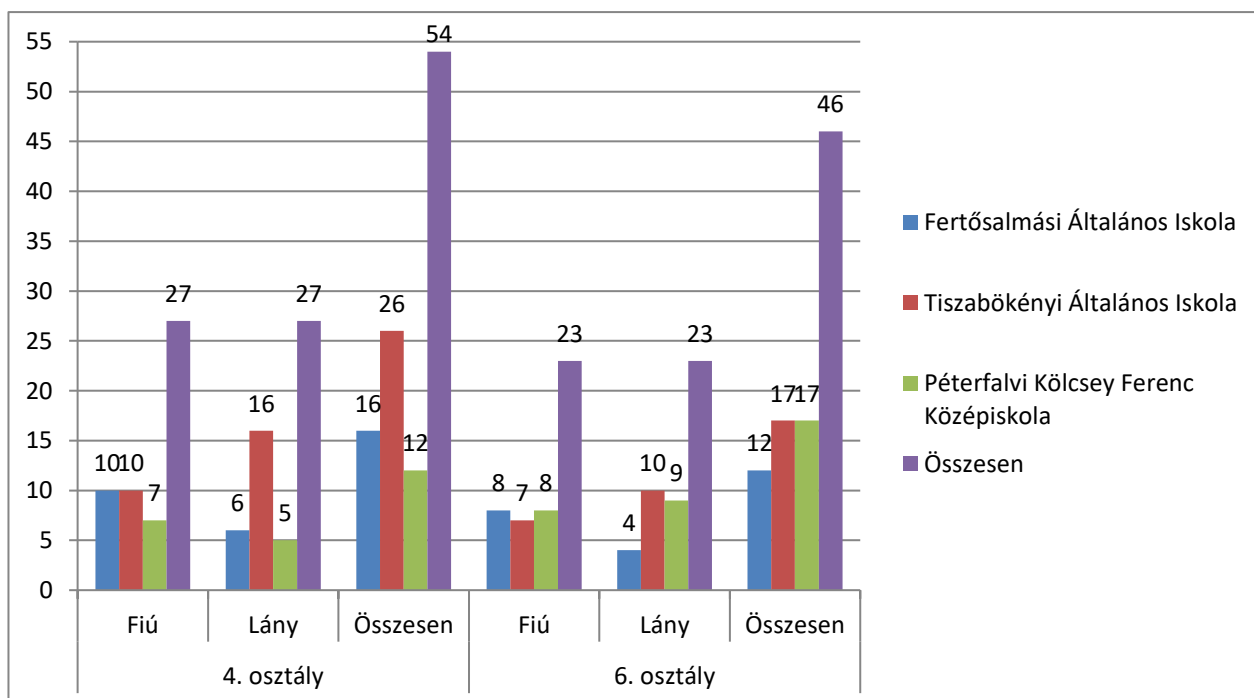
Az eredmények értékelése.

Az első táblázatból látható, hogy összesen „100 tanuló vett részt a felmérésben, „ 50 fiú és 50 lány.”

Iskola és nemek szerinti megosztás

1.táblázat

Intézmény neve	4. osztály		Összesen	6. osztály		Összesen
	Fiú	Lány		Fiú	Lány	
Fertősalmási Általános Iskola	10	6	16	8	4	12
Tiszabökényi Általános Iskola	10	16	26	7	10	17
Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola	7	5	12	8	9	17
Összesen	27	27	54	23	23	46

Iskola és nemek szerinti megosztás

1. ábra

A vizsgálatot három oktatási intézményben végeztem el. Két általános és egy középiskolába látogattam el. A Két osztály tanulóinak véleményére voltam kíváncsi mindhárom oktatási

intézményben. A felmérést a Fertősalmási, illetve Tiszabökényi Általános Iskolák és a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola 4. és 6. osztályos tanulóival végeztem el. tanulókat kérdőív kitöltése alapján mértem fel. Amint a diagram ábrázolja a 4. osztályos tanulók többen voltak, mint a 6. osztályosok. A Fertősalmási Általános Iskola 4. osztályos tanulóinak megoszlása: 10 fiú és 6 lány, összesen 16 – an vettek részt a vizsgálatban. Ezen oktatási intézmény 6. osztályába pedig: 8 fiú és 4 lány tartozik, így összesen 12 tanuló vett részt a felmérésben. A Tiszabökényi Általános Iskola 4. osztályából 10 fiú és 16 lány vett részt a vizsgálaton, összesen 26 tanulót mértem fel. A 6. osztályból pedig 7 fiú és 10 lány, összesen 17 tanulót vizsgáltam. A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola 4. osztályos tanulóinak megoszlása: 7 fiú és 5 lány, összesen 12 – en vettek részt a felmérésen. A 6. osztályból 8 fiú és 9 lány, összesen 17 tanulót mértem fel. Összesen 100 tanuló vett részt a felmérésen. Ebből 54 tanuló 4. osztályba és 46 tanuló pedig 6. osztályba jár. A nemek szerinti megoszlás egyenlő, 50 fiú és 50 lány vett részt a vizsgálatban.

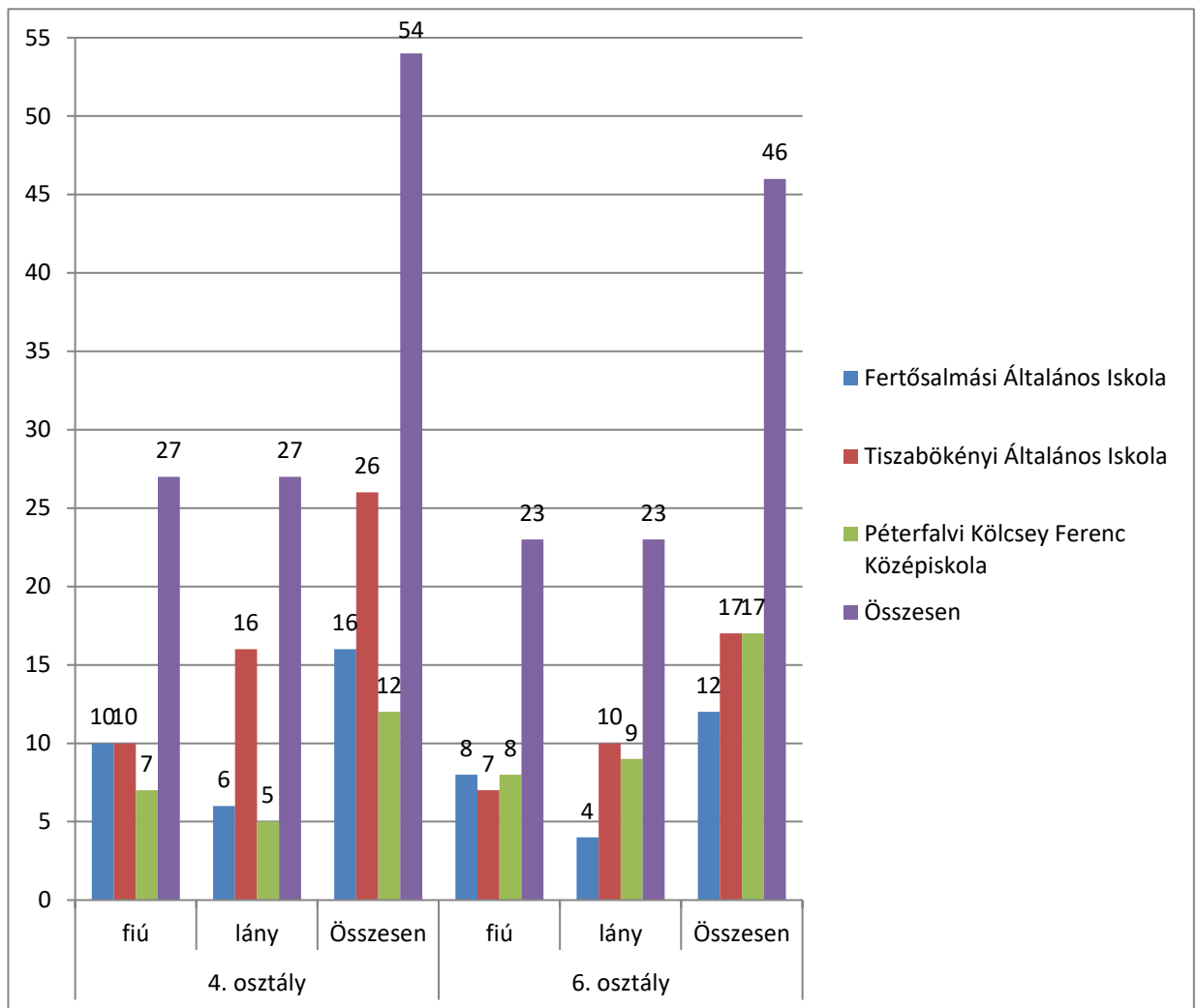
A vizsgálat eredményeinek elemzése

Iskola és osztály szerinti megosztás

1. Hányadik osztályba jársz?

2.táblázat

Intézmény	4. osztály			6. osztály		
	Fiú	Lány	Összesen	fiú	lány	Összesen
Fertősalmási Általános Iskola	10	6	16	8	4	12
Tiszabökényi Általános Iskola	10	16	26	7	10	17
Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola	7	5	12	8	9	17
Összesen	27	27	54	23	23	46

Hányadik osztályba jársz?

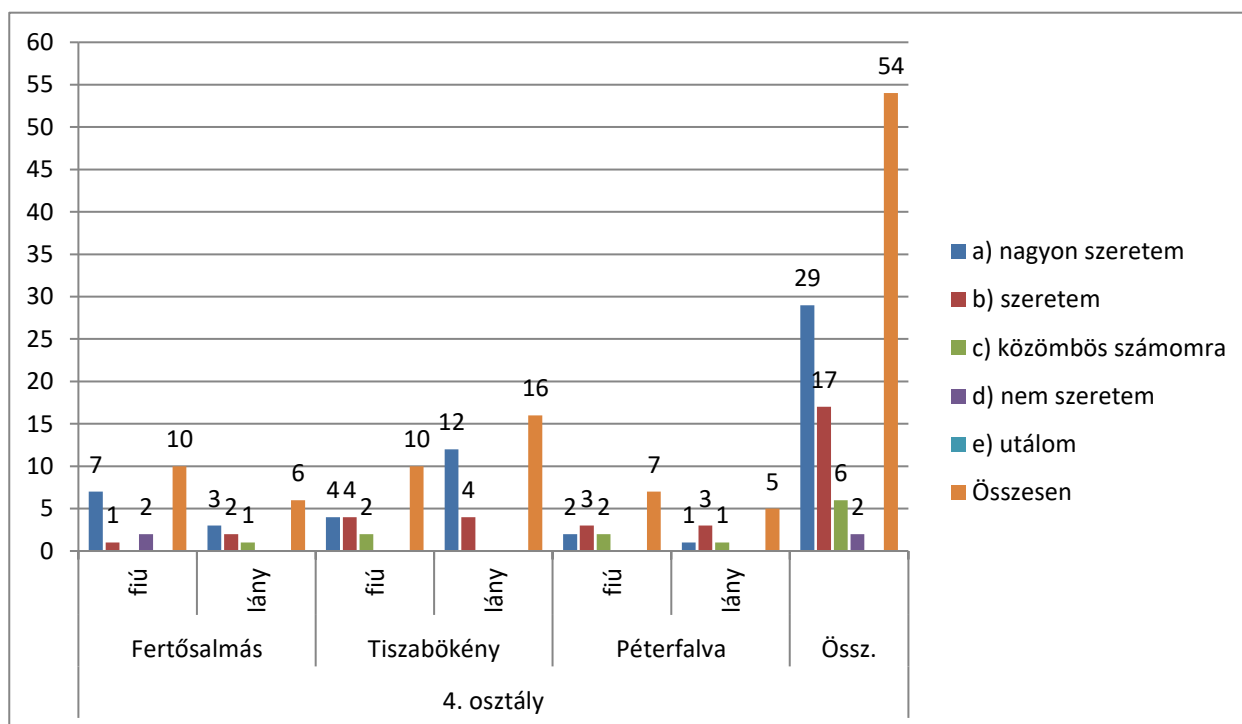
2.ábra

A táblázat és a diagram adat feldolgozásában láthatjuk a tanulók felosztását oktatási intézmény, osztály, illetve nemük szerint. A vizsgálaton részt vett tanulók többsége a Tiszabökényi Általános Iskolába jár, összesen 43 tanuló. Ezt követi a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola 29 tanulóval. Végül, de nem utolsó sorban pedig a Fertőszalmási Általános Iskola tanulói, összesen 28 – an. Láthatjuk, hogy a felmérésen több 4. osztályos tanuló vett részt, mint 6. osztályos. Az adatokból következtetve az elmúlt 8 – 9 évben a születések száma nőtt a 11 – 12 évvel ezelőttihez képest. Nemek szerinti megoszlást figyelembe véve a tanulók megoszlása változó korosztályonként.

2. Szereted-e a testnevelés órákat?

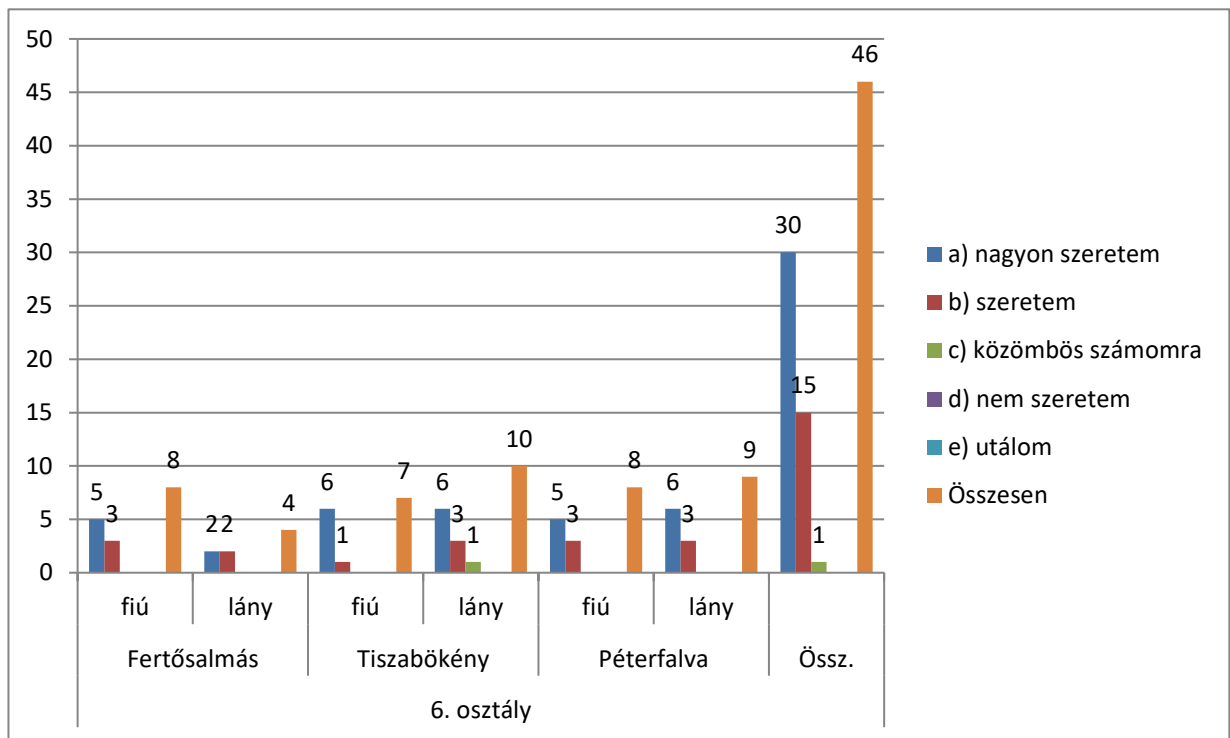
3.táblázat

Válaszok	4. osztály							6. osztály						
	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kőlcsey Ferenc Közéniskola		Összesen	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kőlcsey Ferenc Közéniskola		Összesen
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
a)nagyon szeretem	7	3	4	12	2	1	29	5	2	6	6	5	6	30
b)szeretem	1	2	4	4	3	3	17	3	2	1	3	3	3	15
c)közömbös számomra	-	1	2	-	2	1	6	-	-	-	1	-	-	1
d) nem szeretem	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
e) utálom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	10	6	10	16	7	5	54	8	4	7	10	8	9	46

Szereted-e a testnevelés órákat?

3. ábra

Szereted-e a testnevelés órákat?

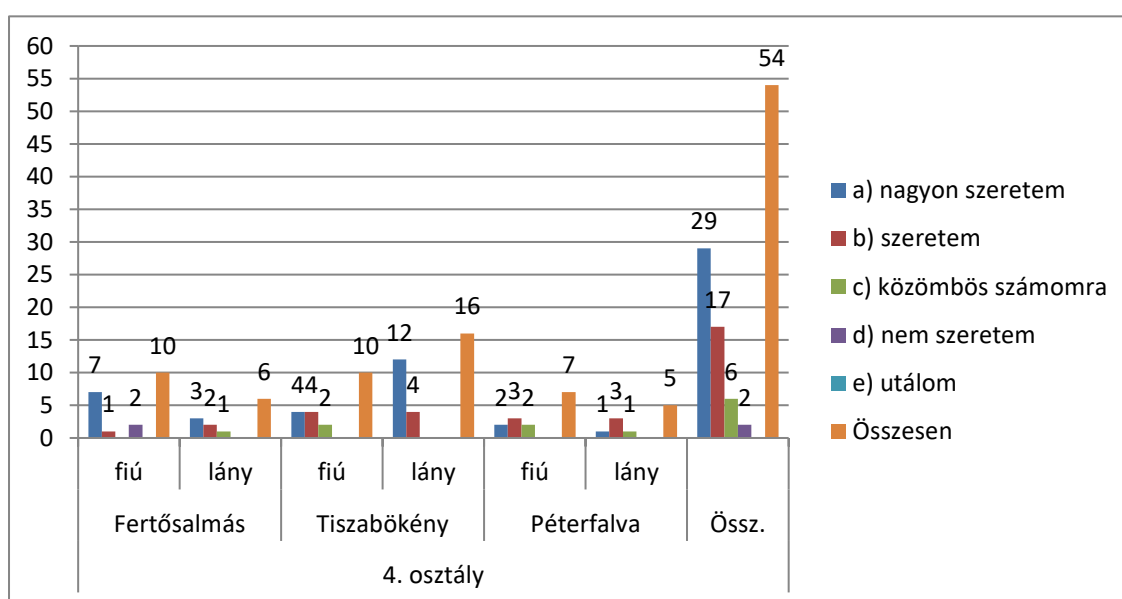
3. 1. ábra

Szerettem volna megtudni, hogy a tanulók hogyan viszonyulnak a testnevelési órákhoz, így a következő kérdés erre vonatkozó volt. A tanulók többsége erre a kérdésre azt válaszolta, hogy nagyon szereti a testnevelési órákat, viszont kaptam olyan választ is, hogy szeretik, közömbös számukra, nem szeretik azt. Az 54 fős 4. osztályosok közül 29 – en válaszoltak úgy, hogy nagyon szeretik, 17 – en, hogy szeretik, 6 – an, hogy közömbös számukra és 2 – en, hogy nem szeretik a testnevelési órákat. A 46 fős 6. osztályosok közül pedig 30 – an adták válaszul, hogy nagyon szeretik, 15 – en, hogy szeretik és 1 fő pedig, hogy közömbös számára a testnevelési órák. A tanulók által adott válaszokból látszik, hogy a 4. és 6. osztályos tanulók arányát tekintve a 4. osztályba több tanuló van, de a 6. osztályos tanulók többsége nagyon szereti a testnevelési órákat, mint a 4. – sek. A 4. osztályos tanulók között ketten adtak olyan választ, hogy nem szeretik a testnevelési órát, 6 tanuló pedig közömbös. Véleményem szerint a kérdésre adott válaszok kiválasztásánál a 6. osztályos tanulók a több tantárgyhoz és azok nehézségeihez viszonyítva adták a választ, míg a 4. osztályosok még ezáltal nem mérlegeltek, nekik még szinte minden egyforma.

3. A testnevelési órákon szeretsz-e játszani?

4.táblázat

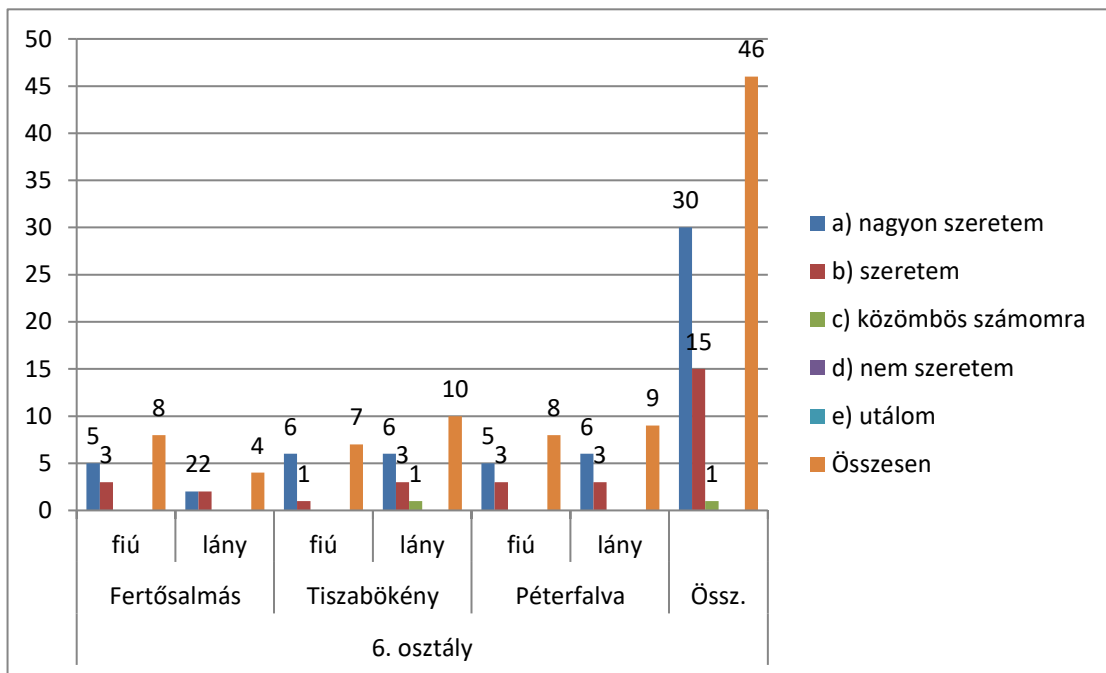
Válaszok	4. osztály							6. osztály						
	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcey Ferenc Közéniskola		Összesen	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcey Ferenc Közéniskola		Összesen
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
a)nagyon szeretek	7	2	6	8	5	2	30	6	3	7	8	5	7	36
b)szeretek	1	4	3	8	2	2	20	2	1	-	2	3	2	10
c)közöm- bös számomra	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
d) nem szeretek	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
e) utálok	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	10	6	10	16	7	5	54	8	4	7	10	8	9	46

A testnevelési órákon szeretsz-e játszani?

4. ábra

A testnevelési órákon szeretsz-e játszani?

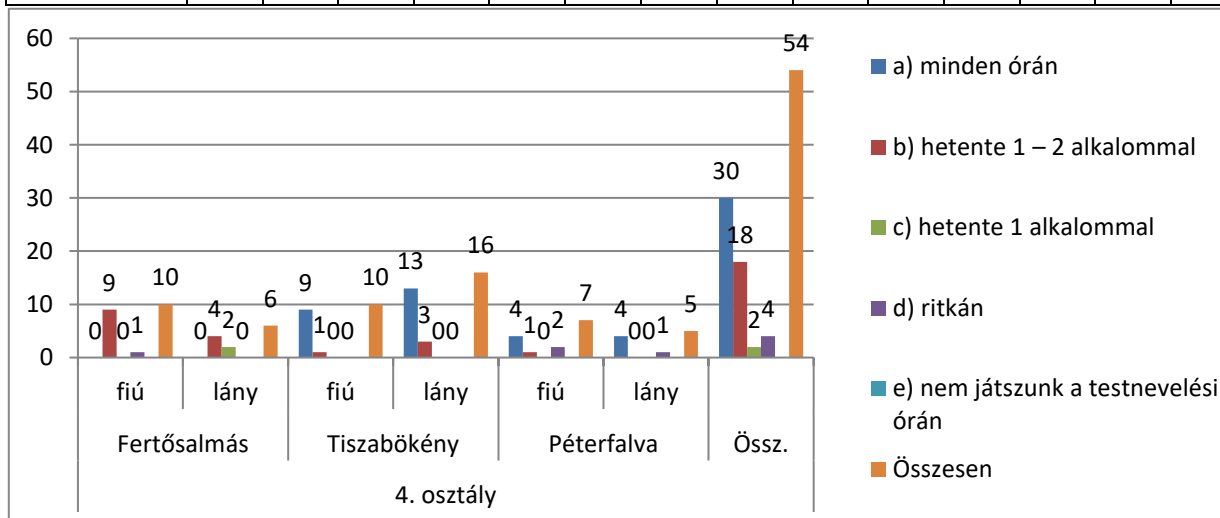
4. 1. ábra

Kíváncsi voltam, hogy a tanulók szeretik – e a játékot a testnevelési órán. A diagram mindkét osztály tanulói által adott válaszokat ábrázolja. Ezen adatok alapján a 4. osztályos tanulók többsége, szám szerint 30 tanuló nagyon szereti a testnevelési játékokat, 20 tanuló szereti, 1 tanulónak közömbös, 2 tanuló nem szereti és 1 tanuló utálja azt. A tanulók válasza megoszlanak, de átlagban szeretnek játszani. A 6. osztályos tanulók válasza ugyan erre a kérdésre: 36 tanuló nagyon szereti és 10 tanuló szereti a testnevelési játékokat. Összehasonlítva a két osztály által adott válaszokat szemmel látható a két korosztály közötti különbség. Míg a 6. osztályos tanulók nagyon szeretik és szeretik a testnevelési játékokat, addig a 4. osztályosok között megoszlanak a válaszok. Ez abból adódhat, hogy némely tanuló (kat) vagy kiközösítene, vagy ők saját maguk nem szeretnek részt venni ezekben a tevékenységekben.

4. Milyen gyakran játszottok testnevelési órán?

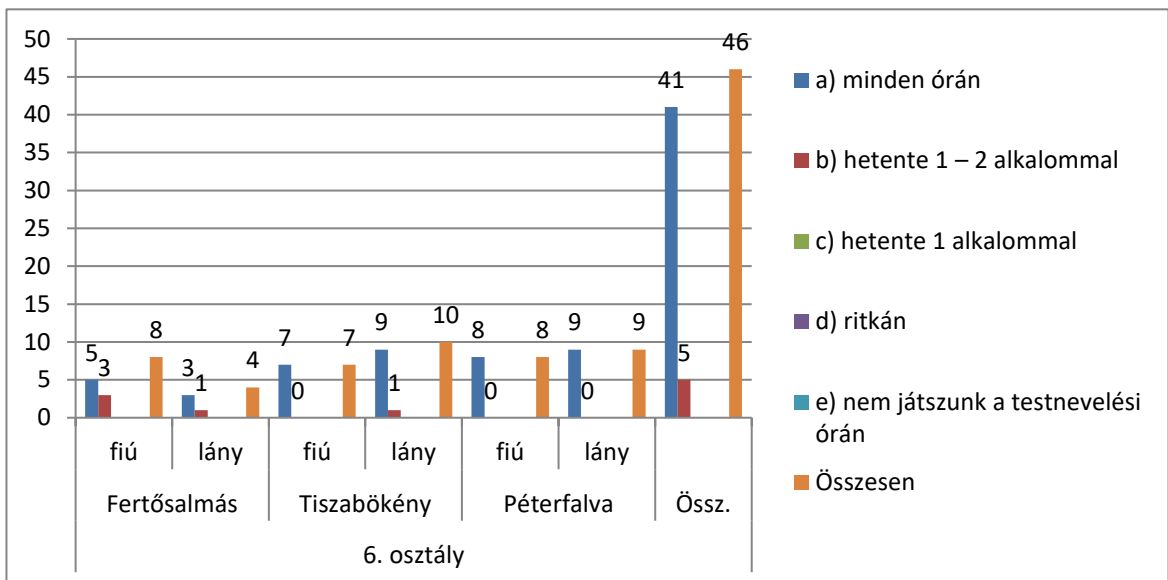
5.táblázat

Válaszok	4. osztály							6. osztály						
	Fertősalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcsey Ferenc Közéniskola		Összesen	Fertősalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcsey Ferenc Közéniskola		Összesen
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
a) minden órán	-	-	9	13	4	4	30	5	3	7	9	8	9	41
b) hetente 1 – 2 alkalommal	9	4	1	3	1	-	18	3	1	-	1	-	-	5
c) hetente 1 alkalommal	-	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
d) ritkán	1	-	-	-	2	1	4	-	-	-	-	-	-	-
e) nem játszunk a testnevelési órán	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	10	6	10	16	7	5	54	8	4	7	10	8	9	46

Milyen gyakran játszottok testnevelési órán?

5. ábra

Milyen gyakran játszatok testnevelési órán?

5.1. ábra

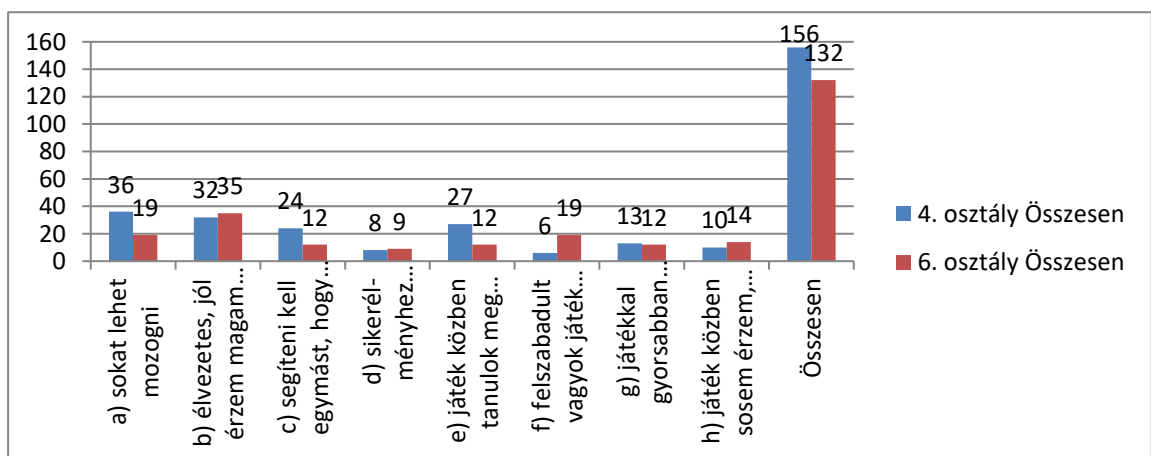
A felmérés következő kérdése: Milyen gyakran játszatok testnevelés órán? A tanulók válaszaik szintén megoszlának ezen kérdés válaszaik megadásában is. A testnevelés óra egy fajta pihenés a tanulók számára, mivel nem mentális tanulással foglalkozik, hanem fizikailag fejleszti, erősíti testüket, de egyszerre fejleszti képességeiket is. A táblázat és a diagram összefoglalja és ábrázolja a tanulók válaszaikat ezen kérdésre. A tanulók válaszaik ahogy oktatási intézményenként, úgy osztályonként is változtak.

A 4. osztályos tanulók között összesen 30 – an adták válaszul, hogy minden órán játszanak, 18 – an, hogy hetente 1 – 2 alkalommal, 2 tanuló szerint hetente 1 alkalommal, 4 tanuló válaszaik alapján viszont ritkán folytatnak játék tevékenységet.

A 6. osztályos tanulók összesített válaszaik: 41 tanuló véleménye szerint minden órán, 5 tanuló válaszaik alapján hetente 1 – 2 alkalommal játszanak testnevelési órán.

5. Amennyiben szeretsz játszani, írd le az alábbi válaszok alapján, hogy miért?(3választ)

6.táblázat (Melléklet 6.)

Amennyiben szeretsz játszani, írd le az alábbi válaszok alapján, hogy miért?

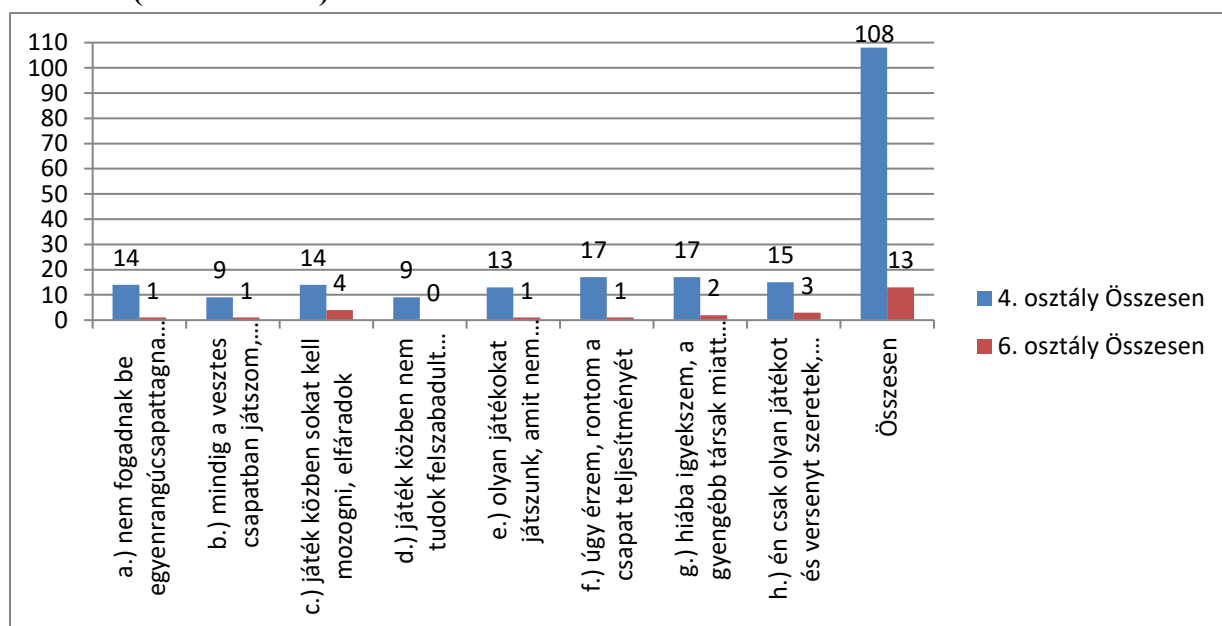
6. ábra

(Melléklet 9.)

Miután megtudtuk, hogy a tanulók szeretnek – e játszani és milyen gyakran játszanak, érdekelt a játék kedveltségének oka, hogy mégis mivel támasszák alá megadott válaszaikat. A tanulók válaszaival ennél a kérdésnél már tényleg egyéniek és ezáltal nagyon megoszlanak. A kérdés megfogalmazásánál ki van kötve, hogy 3 választ kell megjelölni a tanulóknak, de volt aki 1 vagy 2 választ jelölt meg. A 4. osztályos tanulók közül 36 - an adták válaszul, hogy azért szeretnek játszani, mert sokat lehet mozogni, 32 tanulónak élvezetes a játék és jól érzi magát játék közben, 24 tanuló véleménye szerint azért szeret játszani, mert segíteni kell egymást, hogy győzhessenek, 8 tanuló azért szeret játszani, mert sikerélményhez jut és győzni szeret, 27 – en választották, hogy játék közben tanul meg több mozgásformát, 6 – an azért szeretnek játszani, mert felszabadultak játék közben, 13 tanuló szerint gyorsabban megy az idő játék közben, 10 tanuló azért szeret játszani, mert nem érzik magukat fáradtnak játék közben. Az 54 4. osztályos tanuló 156 választ adott erre a kérdésre. A 46 6. osztályos tanuló 132 választ adott ugyan erre a kérdésre. Összesen 19 tanuló jelölte válaszként, hogy azért szeret játszani, mert sokat lehet mozogni, 35 tanulónak élvezetes a játék és közben jól érzi magát, 12 tanuló azért szeret játszani, mert segíteni kell egymásnak, hogy győzzenek, 9 tanuló azért kedvence a játék, mert sikerélményhez juthatnak általa és szeretnek győzni, 12 – en játék közben több mozgásformát tanulnak meg, 19 tanuló felszabadult játék közben, 12 tanuló véleménye szerint játék közben gyorsabban megy az idő, 14 tanuló pedig nem érzi, hogy fáradt játék közben.

6. Ha nem szeretsz, vagy utálsz játszani, ez miért van? (3 választ jelölj meg)

7.táblázat (Melléklet 7.)

Ha nem szeretsz, vagy utálsz játszani, ez miért van?

7. ábra

(Melléklet 10.)

A felmérés folyamán kitértem arra a kérdésre is, hogy ha van olyan tanuló, aki nem szeret játszani, az miért van. Kíváncsi voltam az okokra a tanulók részéről.

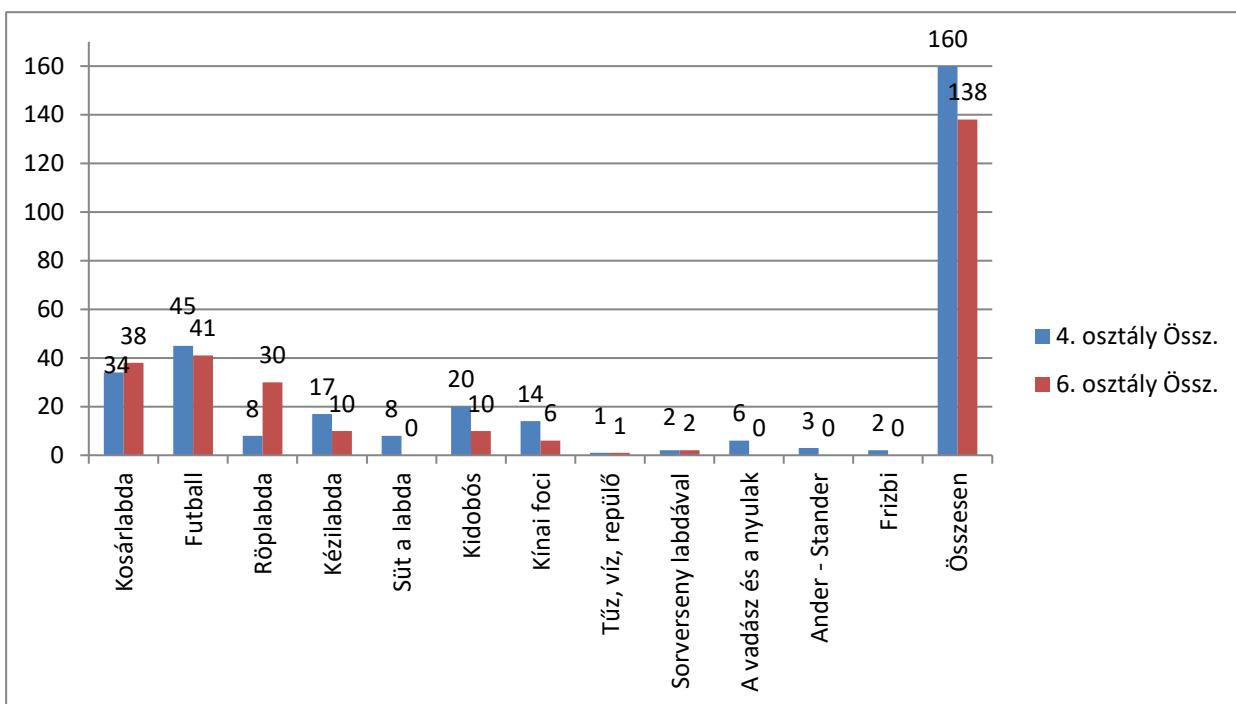
Összesítve a 4. osztályos tanulók választ a következő okokat jelölték meg: 17 – 17 tanuló válaszolta, hogy azért nem szeret játszani, mert úgy érzi, rontontja a csapat teljesítményét, illetve hiába igyekszem, a gyengébb társak miatt elveszítjük a játékot, 15 tanuló jelölte meg, hogy az olyan játékokat és versenyt szeret, ahol egyénileg értékelnek, 14- 14 tanuló adta válaszul, hogy nem fogadják be egyenrangú csapattagnak az osztálytársai, és játék közben sokat kell mozogni, elfárad, 13 – an jelölték meg, hogy olyan játékokat játszunk, amit nem szeretek, 9 – 9 tanuló azért nem szeret játszani, mert mindig a vesztes csapatban játszik, nincs sikerélménye, illetve játék közben nem tud felszabadult lenni, mindig szorong.

A 6. osztályos tanulók összesített válaszai: 4 tanuló válasza alapján azért nem szeret játszani, mert játék közben sokat kell mozogni, elfárad, 3 – an adták válaszul, hogy az olyan játékokat és versenyt szeret, ahol egyénileg értékelnek, 2 tanuló jelölte meg, hogy hiába igyekszem, a gyengébb társak miatt elveszítjük a játékot, 1 – 1 tanuló válaszolta, hogy nem fogadnak be egyenrangú csapattagnak az osztálytársaim, mindig a vesztes csapatban játszom, nincs sikerélményem, olyan játékokat játszunk, amit nem szeretek, úgy érzem, rontom a csapat teljesítményét.

7. Sorolj fel 3 labda játékot, amit a testnevelési órákon a legszívesebben játszol!

8.táblázat

Válaszok	4. osztály							6. osztály						
	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola		Összesen	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola		Összesen
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Kosárlabda	7	4	4	8	6	5	34	6	2	6	8	7	9	38
Futball	10	4	9	12	6	4	45	7	2	6	9	8	9	41
Röplabda	-	-	1	2	4	1	8	2	3	7	8	4	6	30
Kézilabda	6	5	1	-	3	3	17	4	-	-	1	2	3	10
Süt a labda	1	2	-	5	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-
Kidobós	1	-	7	10	1	1	20	3	2	1	3	1	-	10
Kínai foci	3	-	4	7	-	-	14	2	1	-	1	2	-	6
Tűz, víz, repülő	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Sorverseny labdával	-	2	-	-	-	-	2	-	2	-	-	-	-	2
A vadász és a nyulak	-	-	2	3	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Ander- Stander	-	-	2	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Frizbi	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	28	18	30	48	21	15	160	24	12	21	30	24	27	138

Sorolj fel 3 labda játékot, amit a testnevelési órákon a legszívesebben játszol 8. ábra

(Melléklet 11.)

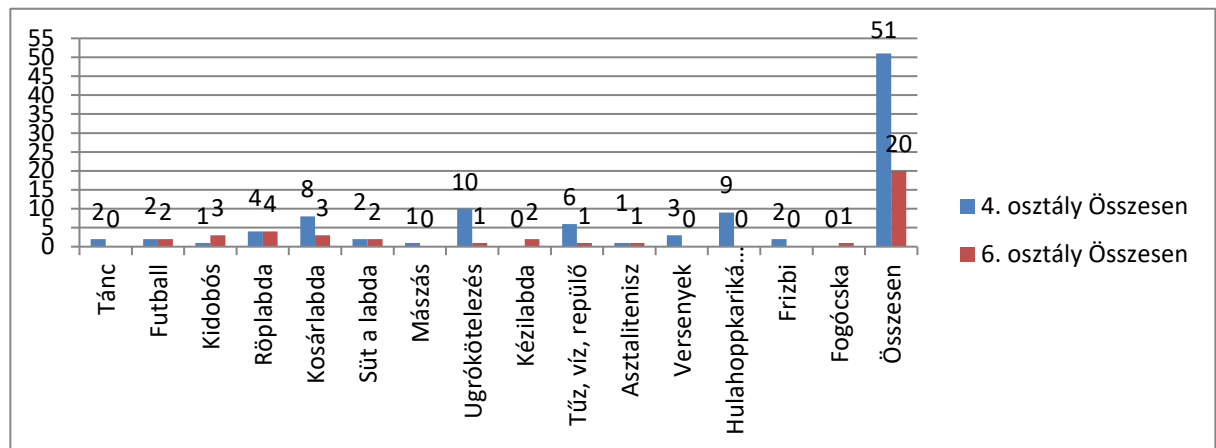
A továbbiakban arra voltam kíváncsi, hogy mennyire ismerik a tanulók a labdajátékokat és melyik az ő kedvencük. A válaszok feldolgozása folyamán arra a következtetésre jutottam, hogy a tanulók ismerik a labdajátékokat, de a kérdés megválaszolása folyamán a testnevelési játékok más fajtáit is felsorolták ezen kívül. Összesen 12 játék fajtát neveztek meg. A 4. osztályos tanulók 160 választ jelöltek meg, míg a 6. osztályosok 138 – at. Amint a diagram és a táblázat adatai alátámasztják a tanulók összesített válasza alapján a legkedveltebb játékok a tanulók körében a megnevezésük alapján a következőek: a 4. osztályosok véleménye szerint: 45 – en szeretnek futballozni, 34 – en kosárlabdázni, 20 – an kidobóst játszani, 17 – en kézilabdázni, 14 – en kínai focizni, 8 – an röplabdázni, szintén 8 – an szeretik a süt a labda nevű körjátékot, 3 tanuló megnevezte az Ander – Stander nevű játékot, 2 – 2 megnevezést kapott a sorverseny labdával és a frizbi, 1 tanuló szereti a tűz, víz, repülő nevű játékot. A 6. osztályosok válasza alapján a legkedveltebb játékok csökkenő sorrendben: 41 – en szeretnek futballozni, 38 – an kosárlabdázni, 30 – an röplabdázni szeretnek, 10 – 10 tanuló szeret kézilabdázni, és kidobóst játszani, 6 tanuló szereti a kínai focit, 2 tanuló a sor versenyt, 1 tanuló pedig a tűz, víz, repülő nevű játékot szereti.

8. Ha van olyan játék, amit nem szeretsz játszani, akkor írd le! (3 játékot jelölj meg)

9.táblázat

Válaszok	4. osztály							6. osztály						
	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcsy Ferenc Közéiskola		Összesen	Fertőszalmási Általános Iskola		Tiszabökényi Általános Iskola		Péterfalvi Kölcsy Ferenc Közéiskola		Összesen
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Tánc	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Futball	-	-	-	1	-	1	2	-	-	1	1	-	-	2
Kidobós	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	2	-	-	3
Röplabda	2	-	-	1	1	-	4	-	-	1	-	3	-	4
Kosárlabda	-	-	4	4	-	-	8	-	-	1	1	1	-	3
Süt a labda	-	-	2	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	2
Mászás	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ugrókötelezés	2	-	1	-	5	2	10	1	-	-	-	-	-	1
Kézilabda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	2
Tűz, víz, repülő	-	-	-	-	5	1	6	-	-	1	-	-	-	1
Asztalitenisz	-	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1
Versenyek	1	-	-	-	-	2	3	-	-	-	-	-	-	-
Hulahoppkarikázás	-	-	-	-	7	2	9	-	-	-	-	-	-	-
Frizbi	-	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Fogócska	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Összesen	7	-	9	7	19	9	51	2	1	6	5	6	-	20

Ha van olyan játék, amit nem szeretsz játszani, akkor írd le.

9. ábra

(Melléklet 12.)

A kutatás folyamán érdekelt az, hogy van – e olyan játék, amit a tanulók nem szeretnek. Mivel minden ember más és más, véleményem szerint így mindenkinek van olyan dolog, amiben nem érzi magát jól. A tanulók a kérdésben említett 3 játék megjelölésből 2 – t vagy csak 1 – et jelöltek meg.

A 4. osztályos tanulók összesen 51 választ adtak. Ebből 10 – en jelölték meg az Ugráló kötelezést, 9 – en a Hulahoppkarikázást, 8 – an a Kosárlabdázást, 6 – an a Tűz, víz, repülő nevű játékot, 4 – en a Röplabdát, 3 – an a Versenyeket, 2 – 2 pedig a Táncot, Futballt, Süt a labdát, Frízbit, 1 – 1 tanuló pedig a Kidobóst, a Mászást, és az Asztaliteniszt jelölte meg.

A 6. osztályos tanulók összesen 20 választ adtak. Ebből 4 – en a Röplabdát, 3 – 3 – an a Kidobóst és a Kosárlabdát, 2 – 2 tanuló pedig a Futballt, Süt a labdát, Kézilabdát, 1 – 1 tanuló pedig az Ugrókötelezést, a Tűz, víz, repülő, az Asztalitenisz és a Fogócskát adta válaszul.

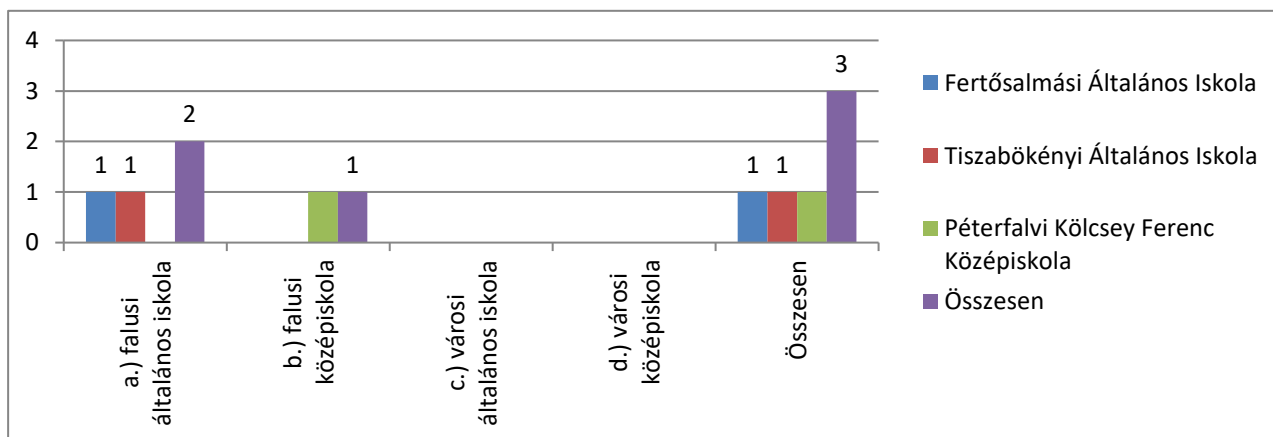
Vizsgálat tanárok körében

A vizsgálatot a tanárok körében szintén a három oktatási intézményben végeztem el, ahol a tanulókat mértem fel. Összesen 29 pedagógus vett részt a felmérésen.

10. táblázat

1. Iskola típusa

Válaszok	Fertősalmási Általános Iskola	Tiszabökényi Általános Iskola	Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola	Összesen
a.) falusi általános iskola	1	1	-	2
b.) falusi középiskola	-	-	1	1
c.) városi általános iskola	-	-	-	-
d.) városi középiskola	-	-	-	-
Összesen	1	1	1	3

Iskola típusa

a. ábra

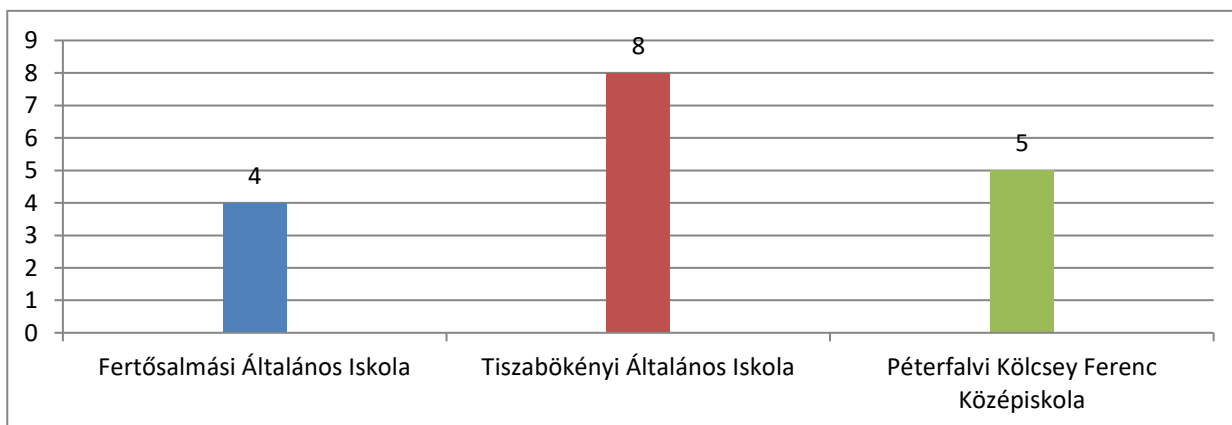
Az első táblázatunk és diagramunk összefoglalja az iskolák típusait, ahol a vizsgálat elvégzéséhez szükséges kérdőíveket töltötték ki. A diagramunk jól ábrázolja, hogy a három oktatási intézmény közül kettő a falusi általános iskolák típusába, egy pedig a falusi középiskolákhoz tartozik. Név szerint a Fertősalmási Általános Iskola és a Tiszabökényi

Általános Iskolafalusi általános iskola, a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola pedig falusi középiskola.

2. Osztályok száma az alsó tagozatban

11. táblázat

Az intézmény neve:	Fertősalmási Általános Iskola	Tiszabökényi Általános Iskola	Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola
Osztályok száma az alsó tagozatban:	4	8	5

Osztályok száma az alsó tagozatban

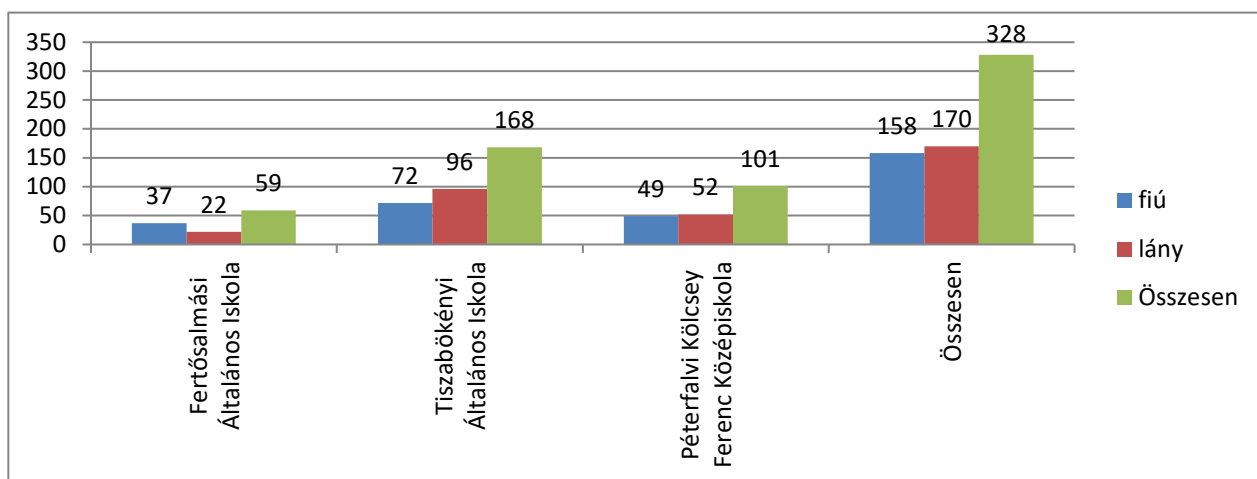
b. ábra

A pedagógusok válaszait összefoglaltuk oktatási intézmények szerint felosztva, melyet diagram formában is ábrázoltunk. A Fertősalmási Általános Iskolába 4 alsó tagozatos osztály, a Tiszabökényi Általános Iskolába 8 alsó tagozatos osztály, a Péterfalvi Középiskolába pedig 5 alsó tagozatos osztály van.

3. Tanulók létszáma

12. táblázat

Válaszok	Fertősalmási Általános Iskola	Tiszabökényi Általános Iskola	Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola	Összesen
Fiú	37	72	49	158
Lány	22	96	52	170
Összesen	59	168	101	328

Tanulók létszáma

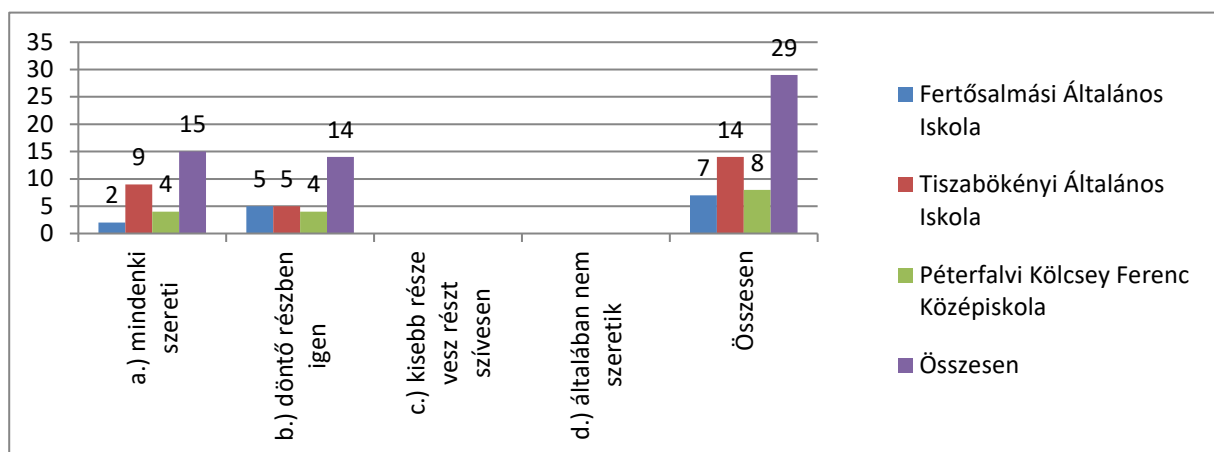
c. ábra

A tanulók létszáma az alsó tagozatban: Fertőszalmási általános Iskola alsó tagozatába összesen 59 tanuló jár, ebből 37 fiú, 22 lány, a Tiszabökényi Általános Iskola alsó tagozatos tanulóinak száma: 168, ebből 72 fiú és 96 lány, A Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola tanulói az alsó tagozatban: 101, ebből 49 fiú és 52 lány. A három oktatási intézmény alsó tagozatába összesen 328 tanuló jár.

4. Ön szerint szeretik-e a tanulók a testnevelési órákat?

13.táblázat

Válaszok	Fertőszalmási Általános Iskola	Tiszabökényi Általános Iskola	Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola	Összesen
a.) mindenki szereti	2	9	4	15
b.) döntő részben igen	5	5	4	14
c.) kisebb része vesz részt szívesen	-	-	-	-
d.) általában nem szeretik	-	-	-	-
Összesen	7	14	8	29

Ön szerint szeretik-e a tanulók a testnevelési órákat?

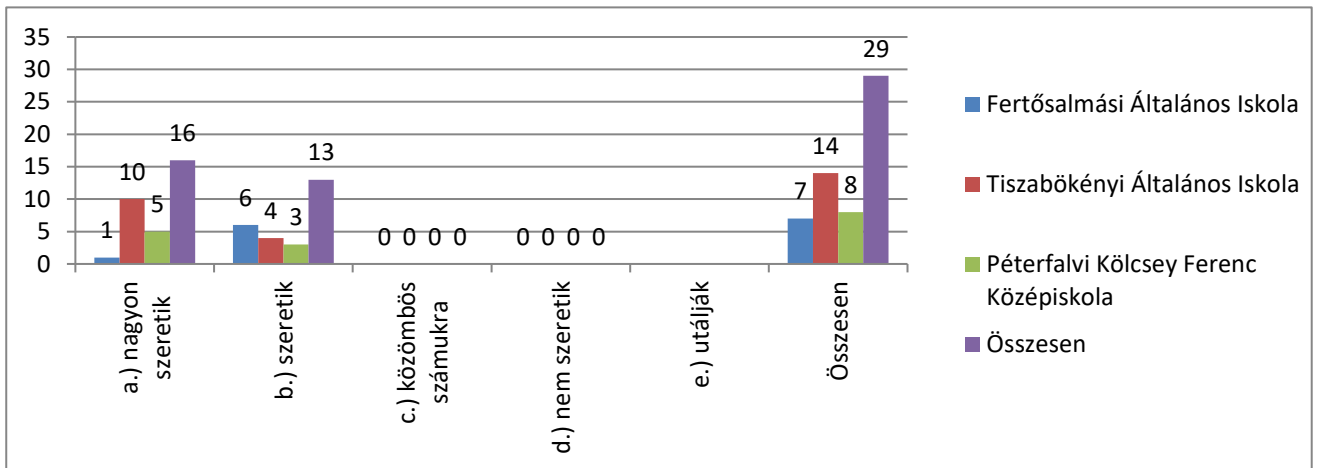
d. ábra

Kíváncsi voltam arra, hogy a tanulók és a tanárok véleménye közt van –e eltérés ebben a kérdésben. Ezáltal a pedagógusoknak is feltettük azt a kérdést, hogy szerintük a tanulók szeretik – e a testnevelési órákat. A pedagógusok között 15 – en adták válaszul, hogy szerintük a tanulók között mindenki szereti a testnevelés órát, 14 – en pedig azt válaszolták, hogy döntő részben szeretik azt.

5. Ön szerint a tanulók szeretik- ea testnevelési játékokat?

14.táblázat

Válaszok	Fertőszalmási Általános Iskola	Tiszabökényi Általános Iskola	Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola	Összesen
a.) nagyon szeretik	1	10	5	16
b.) szeretik	6	4	3	13
c.) közömbös számukra	-	-	-	-
d.) nem szeretik	-	-	-	-
e.) utálják	-	-	-	-
Összesen	7	14	8	29

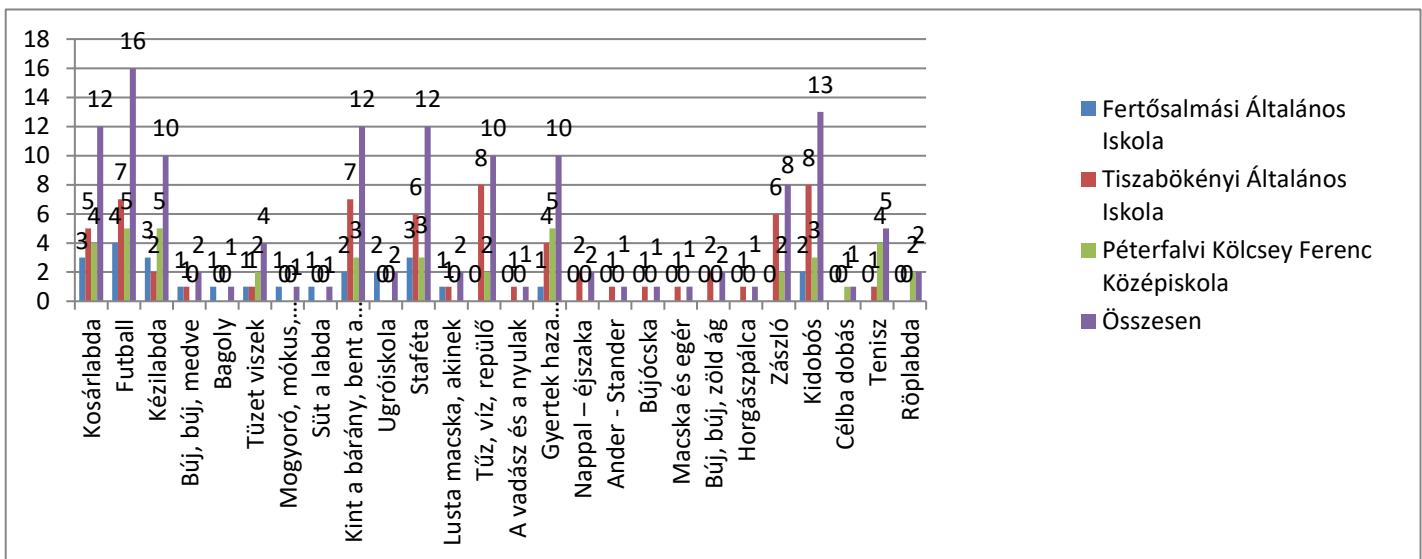
Ön szerint a tanulók szeretik-e a testnevelési játékokat?

e. ábra

Kíváncsiak voltunk, hogy a pedagógusok szerint a tanulók mennyire szeretik a testnevelési játékokat. 16 tanár szerint a tanulók nagyon szeretik a testnevelési játékokat, 13 – an pedig azt adták válaszul, hogy szeretik azt.

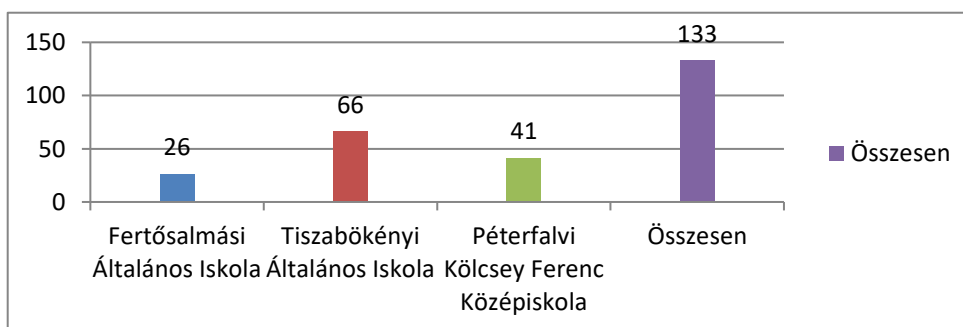
6. Melyek a legnépszerűbb testnevelési játékok a gyerekek körében?

15.táblázat (Melléklet 8.)

Melyek a legnépszerűbb testnevelési játékok a gyerekek körében?

f. ábra

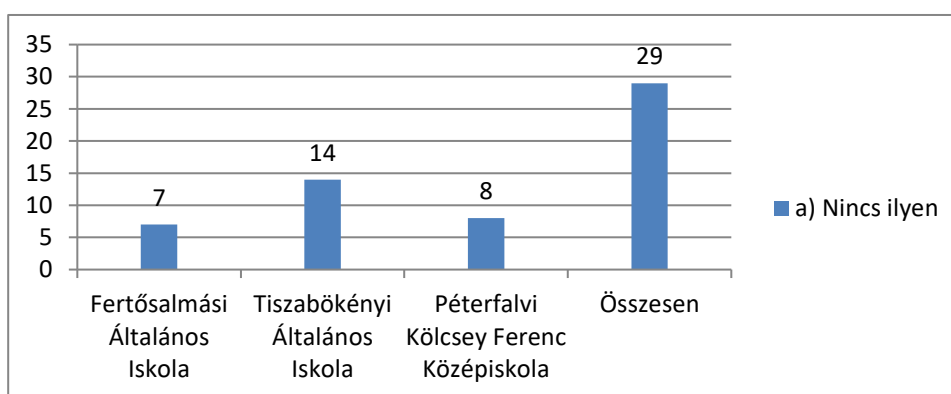
Melyek a legnépszerűbb testnevelési játékok a gyerekek körében? f. 1. ábra

A felmérés folyamán kíváncsiak voltunk, hogy a pedagógusok véleménye szerint melyek a legkedveltebb játékok a tanulók számára. Összesen 26 játékot neveztek meg. A tanárok véleménye szerint a tanulók legjobban a Futballt kedvelik, ezt a játékot 16 – an adták válaszul, 13 – an jelölték meg a Kidobós nevű játékot, 12 -2 személy adta válaszul a Kosárlabdát, Kint a bárány, bent a farkas, Staféta megnevezésű játékokat, 10 pedagógus véleménye szerint kedvelt játék a tanulók körében a Kézilabda, Tűz, víz, repülő nevű játék, 8 – an jelölték meg a Zászló nevű játékot, 5 tanár szerint a tanulók szeretnek Teniszezni, 4 pedagógus véleménye szerint kedvelik a Tüzet viszek... nevű játékot, 2 – 2 tanár adta válaszul a Búj, búj, medve, az Ugróiskola, a Lusta macska, akinek..., Nappal – éjszaka, Búj, búj, zöld ág, és Röplabda játékokat, 1 pedagógus nevezte meg a következő játékokat: Bagoly, Mogyoró, mókus, makk, Süt a labda, a Vadász és a nyulak, Ander – Stander, Bújócska, Macska és egér, Horgászpálca, Célba dobás játékokat.

7. Melyek azok a testnevelési játékok, amit a tanulók nem játszanak szívesen (ha van ilyen)?

16.táblázat

Válaszok	Fertősalmási Általános Iskola	Tiszabökényi Általános Iskola	Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola	Összesen
a) Nincs ilyen	7	14	8	29
Összesen	7	14	8	29

Melyek azok a testnevelési játékok, amit a tanulók nem játszanak szívesen? g. ábra

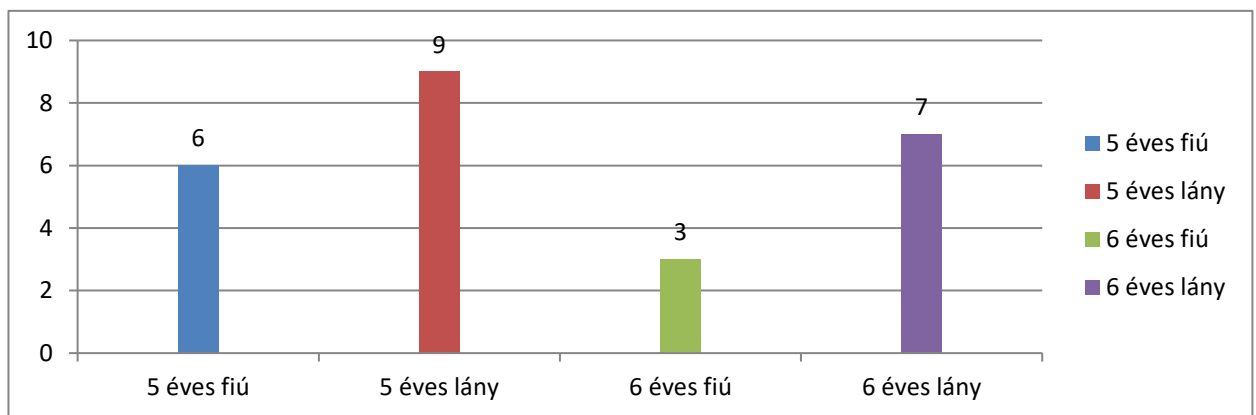
A tanárok véleménye szerint a tanulók minden testnevelési játékot szeretnek. Mindhárom oktatási intézmény felmérésben részt vett pedagógusai egyhangúan adták válaszul, hogy a tanulók körében nincs olyan játék, amelyet nem szeretnek.

Óvodáskorú fiúk és lányok
sportág preferencia - vizsgálata a Stuller-féle
sportágcsoportok iránti érdeklődést vizsgáló teszt (SPÉT) segítségével

1. Az óvoda nagy csoportos gyerekeinek felosztása:

17. táblázat

Tiszabökényi bölcsőde – óvoda nagy csoport			
5 éves fiú	5 éves lány	6 éves fiú	6 éves lány
6	9	3	7

A gyermekek felosztása életkoruk szerint.

I.ábra

A Stuller – féle SPÉT teszttel 25 óvodás korú gyermeket mértem fel. A 25 gyermeket nemek illetve korok szerint osztottam fel, melyet a diagram jól ábrázol. Az óvoda nagy csoportjába 5 és 6 éves gyerekek járnak. A csoport összetétele: 5 éves fiúk – 6 gyerek, 5 éves lányok – 9 gyerek, 6 éves fiúk – 3 gyerek, 6 éves lányok – 7 gyerek.

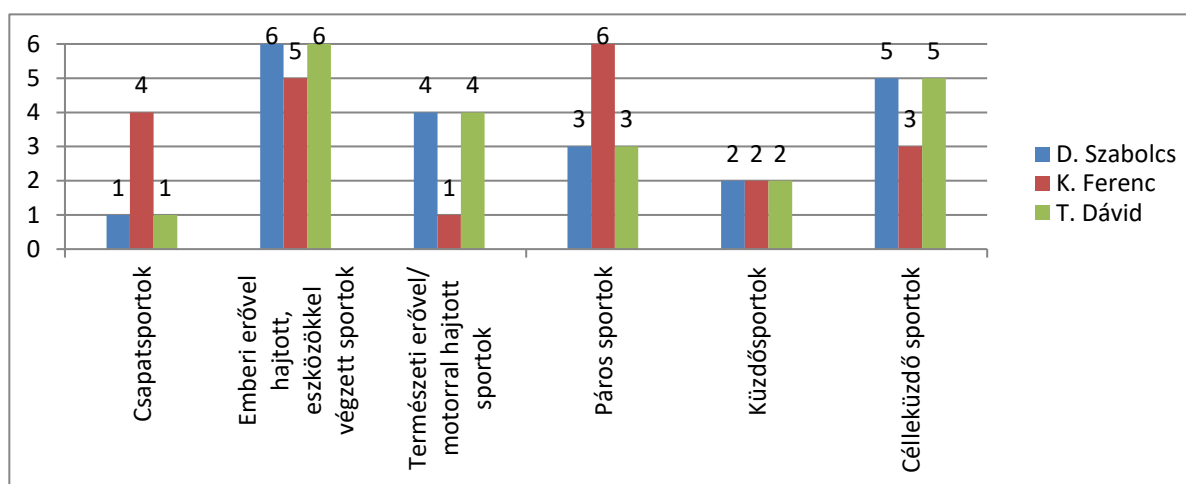
A gyermekek számát tekintve a 25 fő adja a 100 % - ot, mivel a csoport teljes létszáma ez. A 25 főből 6 fő képezi az 5 éves fiúk csoportját, ami 24 % - ot tesz ki, az 5 éves lányok csoportját 9 fő alkotja, mely 36 % - ot tesz ki, a 6 éves fiúk csoportjába 3 fő van, ami 12 % - ot tesz ki, és a 6 éves lányok csoportját 7 fő alkotja, mely 28 % - ot képez. Így az általam felosztott nevek illetve korosztály szerinti csoport felosztás összesen adja a 100 % - ot.

2. 6 éves fiúk sportág preferencia – vizsgálata

18. táblázat

N _o	A gyermek neve	Futball, röplabda, kézilabda (csapat-sport)	Tenisz, pingpong (emberi erővel)	Autósport, motorsport Vitorlázás (természeti erővel, motorral)	Korcso-lyázás, síelés (páros sport)	Bokszt, karate, birkózás(küzdősport)	Lövészet, Íjászat (célleküzdő)
1.	D. Szabolcs	1	6	4	3	2	5
2.	K. Ferenc	4	5	1	6	2	3
3.	T. Dávid	1	6	4	3	2	5
Összesen		I (2 gyerek)	VI (2 gyerek)	IV (2 gyerek)	III (2 gyerek)	II (3 gyerek)	V (2 gyerek)
Összesen (%)		33,33 %	33,33 %	33,33 %	33,33 %	100 %	33,33 %

A 6 éves fiúk sportág preferencia vizsgálata.

II.ábra

A sportág preferencia vizsgálat során a 6 éves fiúk a 6 kép közül, melyek a 6 sportág felosztásnak feleltek meg a következőképpen csoportosították azokat: a 3 gyermek közül 2 gyermek választotta először a csapatsport kategóriába tartozó futballt, mind három gyermek pedig másodsor a küzdősportok csoportjába tartozó birkózást választotta, harmadszor választott sportág pedig a páros sportok voltak, melyet szintén két gyermek választott ki harmadszorra.

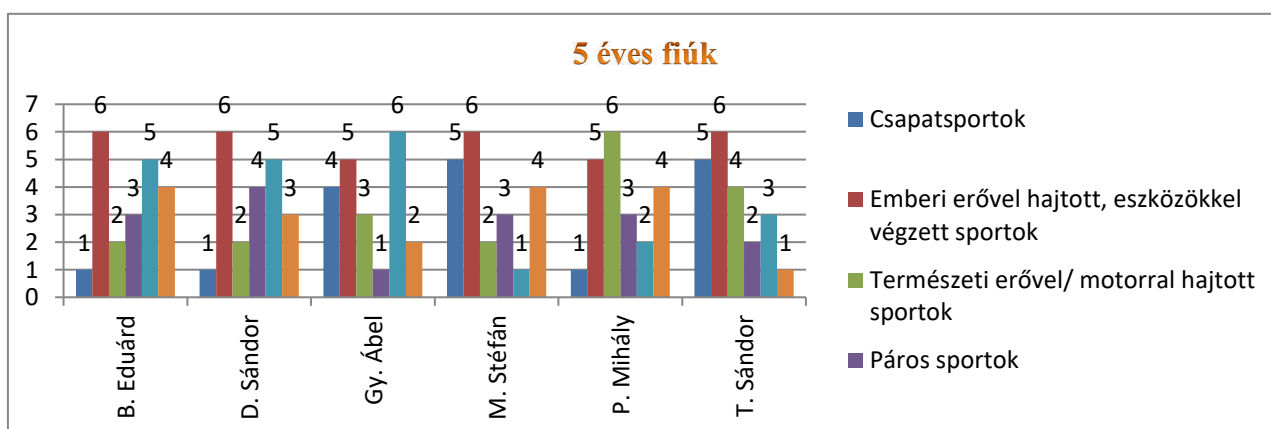
A sportág kiválasztás során a gyermekek magyarázatot is adtak az általuk kiválasztott sportágak rangsorolásához. A futballt azért választották először, mivel ők nagyon szeretnek

barátaikkal együtt futballozni, illetve édesapjukkal is szokták nézni néha a televízióban lejátszott futball mérkőzéseket. A következő választás a küzdősportág kategóriába tartozó birkózásra esett, melyet mindhárman egységesen másodszorra választottak ki. Indoklasként mind a három gyermek azt mondta, hogy a győzelem örömmel tölti el őket, és nagyon szeretnek versengeni és győzni. Illetve, sportolás közben elengedik a külső világ nehézségeit, a számukra gondot, veszélyt jelentő dolgokat. Harmadik a rangsorolás szerint a páros sportok közé tartozó korcsolyázás volt, melyet két gyermek választott ki harmadszor. A gyermekek kötődnek a természethez és tetszik nekik az eszköz, mellyel ezt a sportot végzik, vagyis a korcsolya. Nagyon szeretnék kipróbálni ők is saját maguk a korcsolyázást.

3. 5 éves fiúsportág preferencia – vizsgálata

19. táblázat

Nº	A gyermek neve	Futball, röplabda, kézilabda (csapat-sport)	Tenisz, pingpong (emberi erővel)	Autósport, motorsport Vitorlás (természeti erővel, motorral)	Korcsolyázás, síelés (páros sport)	Bokszt, karate, birkózás (küzdősport)	Lövészet, Íjászat(c élleküzdő)
1.	B. Eduárd	1	6	2	3	5	4
2.	D. Sándor	1	6	2	4	5	3
3.	Gy. Ábel	4	5	3	1	6	2
4.	M. Stéfán	5	6	2	3	1	4
5.	P. Mihály	1	5	6	3	2	4
6.	T. Sándor	5	6	4	2	3	1
Összesen		I (3 gyerek)	VI (4 gyerek)	II (3 gyerek)	III (3 gyerek)	V (2 gyerek)	IV (3 gyerek)
Összesen (%)		50 %	66,66 %	50 %	50 %	33,33 %	50 %

Az 5 éves fiúsportág preferencia – vizsgálata.

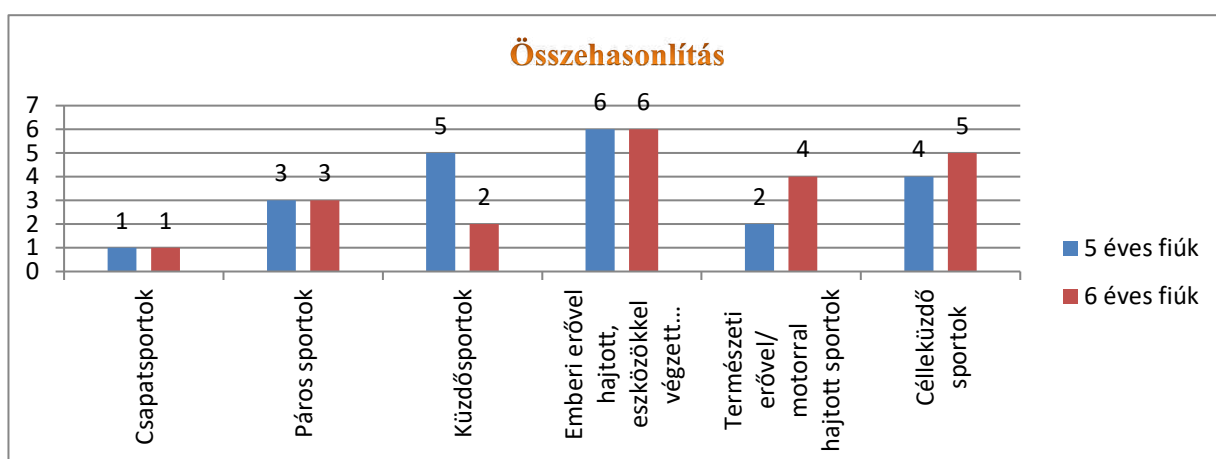
III. ábra

Az 5 éves fiúk csoportjába 6 gyermek tartozik. Velük szintén elvégeztem a sportág rangsorolást, melyben az első helyet a csapatsportok képviselik. A gyermekek közül 3 – an választották először a futballt, a képek közül, mely ebbe a sportág csoportba tartozik. A sportág rangsorolás folyamán a gyermekek azokat részesítették előnyben, melyben a győzelemért folyik a mérkőzés. Második helyet kapta a természeti erővel és motorral hajtott sportok csoportja, melyhez az autósport képét csatolták. Ezt a sportág csoportot szintén 3 gyermek sorolta fel másodsor. Azzal kötötték össze választásukat, hogy hétvégenként szívesen nézik édesapjukkal a Forma 1 műsort a televízióban, illetve szerintük izgalmas sport, mely nagy odafigyelést igényel. A rangsorban a harmadik helyet a páros sportok csoportjában helyet foglaló korcsolyázás kapta, ezt a sportág csoportot szintén három gyermek választotta harmadjára. Izgalmasnak találták ezt a sportágat a kép alapján.

4. Sportág preferencia – vizsgálat összehasonlítása az 5 - 6 éves fiúk között

20. táblázat

Sport fajták megnevezései	5 éves fiúk	6 éves fiúk
Csapatsportok	I	I
Páros sportok	III	III
Küzdősportok	V	II
Emberi erővel hajtott, eszközökkel végzett sportok	VI	VI
Természeti erővel/ motorral hajtott sportok	II	IV
Céllküzdő sportok	IV	V

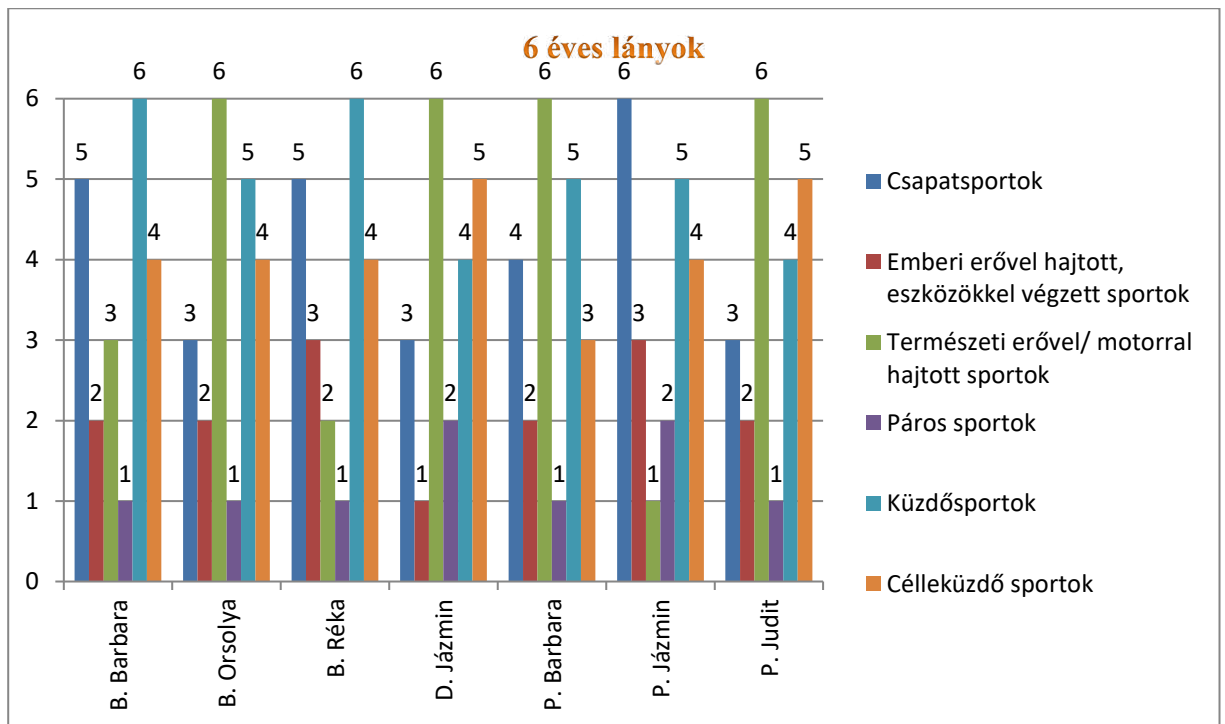
Sportág preferencia - vizsgálat összehasonlítása az 5 – 6 éves fiúk között. IV. ábra

Összehasonlítva az 5 és a 6 éves fiúk sportág preferencia vizsgálatát a következő eredményt kapjuk meg: a rangsorolás folyamán a csapatsportok mindkét korosztálynál az első helyet foglalják el, míg a második hely rangsorolása folyamán eltérés van. A 6 éves fiúk előnyben részesítették a küzdősport kategóriát, míg az 5 éves fiúk a természeti erővel, motorral hajtott sportok kategóriáját jelölték meg. A harmadik sportág csoport a rangsorban szintén megegyezik a két korosztály sportág választása során. Ez a páros sportok csoportja.

5. 6 éves lányok sportág preferencia – vizsgálata

21. táblázat

Nº	A gyermek neve	Futball, röplabda, kézilabda (csapat-sport)	Tenisz, pingpong (emberi erővel)	Autósport, motorsport, Vitorlás (természeti erővel, motorral)	Korcsolyázás, síelés (páros sport)	Bokszt, karate, birkózás (küzdősport)	Lövészet, Íjászat (céllel küzdő)
1.	B. Barbara	5	2	3	1	6	4
2.	B. Orsolya	3	2	6	1	5	4
3.	B. Réka	5	3	2	1	6	4
4.	D. Jázmin	3	1	6	2	4	5
5.	P. Barbara	4	2	6	1	5	3
6.	P. Jázmin	6	3	1	2	5	4
7.	P. Judit	3	2	6	1	4	5
Összesen		III (3 gyerek)	II (4 gyerek)	VI (4 gyerek)	I (5 gyerek)	V (3 gyerek)	IV (4 gyerek)
Összesen (%)		42,85 %	57,14 %	57,14 %	71,42%	42,85 %	57,14 %

A 6 éves lányok sportág preferencia – vizsgálata.

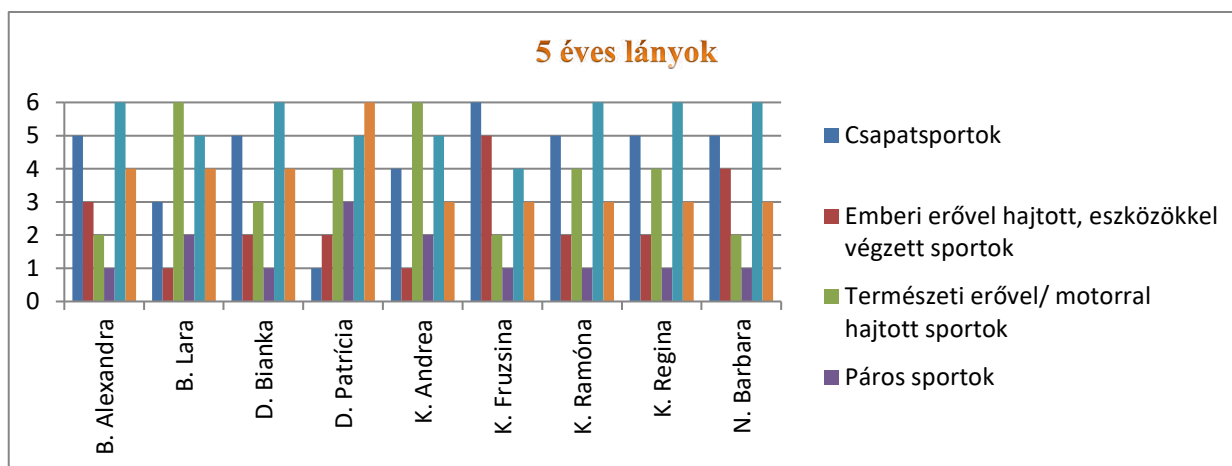
V. ábra

A 6 éves lányok csoportjába 7 fő tartozik. A lányokkal is elvégeztem egyesével a sportág preferencia tesztet. A megadott sportágak sorba rendezése alapján a következők kerültek az első, második, illetve a harmadik helyre: első helyen a páros sportok csoportjába tartozó korcsolyázást választották, ezt először 5 gyermek jelölte meg. Mivel a televízióban láttak sport versenyt, melyben zenei aláfestésre korcsolyáztak a résztvevők ez a sportág nagyon megtetszett nekik. A második helyre az emberi erővel hajtott, eszközökkel végzett sportok kategóriáját tették, melyhez a tenisz tartozott a látható képek közül. Ezt másodjára 4 gyermek jelölt meg. A harmadjára megjelölt sportág csoport a csapat sporté lett, melyhez a futball tartozik. A gyermekek kor és nem szerinti megosztásától függetlenül mindkét nemnél a rangsorolás első három sorrendjébe megtalálható ez a sportág. Ezt látják a gyermekek legtöbbit a futball mérkőzések televízióban való bemutatása alkalmával.

6. 5 éves lányok sportág preferencia – vizsgálata

22. táblázat

Nº	A gyermek neve	Futball, röplabda, kézilabda (csapat-sport)	Tenisz, pingpong (emberi erővel)	Autósport, motorsport Vitorlás (természeti erővel, motorral)	Korcsolyázás, sísélés (páros sport)	Bokszt, karate, birkózás (küzdősport)	Lövészet, Íjászat (céllékűző)
1.	B. Alexandra	5	3	2	1	6	4
2.	B. Lara	3	1	6	2	5	4
3.	D. Bianka	5	2	3	1	6	4
4.	D. Patrícia	1	2	4	3	5	6
5.	K. Andrea	4	1	6	2	5	3
6.	K. Fruzsina	6	5	2	1	4	3
7.	K. Ramóna	5	2	4	1	6	3
8.	K. Regina	5	2	4	1	6	3
9.	N. Barbara	5	4	2	1	6	3
Összesen		V (5 gyerek)	II (4 gyerek)	IV (3 gyerek)	I (6 gyerek)	VI (5 gyerek)	III (5 gyerek)
Összesen (%)		55,55 %	44,44%	33,33%	66,66/	55,55 %	55,55%

Az 5 éves lányok sportág preferencia – vizsgálata.

VI. ábra

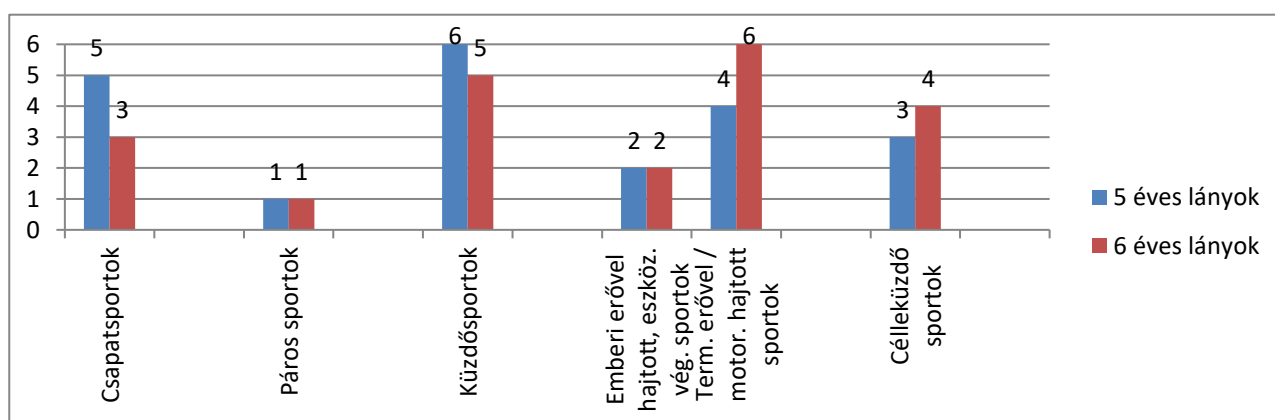
Az 5 éves lányok csoportját 9 fő képviseli. Ebbe a csoportba tartozó gyerekek a következőképpen rangsorolták a sportágakat. Első helyet az általuk megjelölt sorrendben a páros sportok kategóriájába tartozó korcsolyázás kapta. A gyermekek közül már volt olyan, aki kipróbálta ezt a sportot, viszont többen csak a televízió keresztül ismerkedtek meg vele. Az 5 éves lányok 9 fős csoportjából 6 – an választották ezt a sportágat először. Másodjára 4 gyermek jelölte meg az emberi erővel hajtott, eszközökkel végzett sportok csoportjába tartozó teniszt. A

teniszezés ismert játék a számukra, már többen próbálták ki ezt a sportot közülük. A gyermekek képesek a kompromisszumkötésre, a megegyezésre, ezért nem szokott konfliktus kialakulni a játék választás során. Mivel nem csak egymás csoporttársai, hanem barátai is szeretnek együtt játszani. Harmadik lett a sorrendben a célleküzdő sportok kategóriájába tartozó íjászat, melyet 5 gyermek jelölt meg harmadjára a 9 -ből. Megtetszett a gyermekeknek ez a sportág, mivel a nyár folyamán, egy fesztiválon látták azt, ahogyan ezzel a sportággal foglalkoztak a felnőttek.

7. Sportág preferencia – vizsgálat összehasonlítása az 5 - 6 éves lányok között

23. táblázat

Sport fajták megnevezései	5 éves lányok	6 éves lányok
Csapatsportok	V	III
Páros sportok	I	I
Küzdősportok	VI	V
Emberi erővel hajtott, eszközökkel végzett sportok	II	II
Természeti erővel/ motorral hajtott sportok	IV	VI
Célleküzdő sportok	III	IV

Sportág preferencia – vizsgálat az 5 – 6 éves lányok között.

VII. ábra

Az 5 és a 6 éves lányok sportág preferencia tesztjének vizsgálata folyamán a következő eredményeket kaptuk: az első helyre rangsorolt páros sportok sportág kategória mindkét

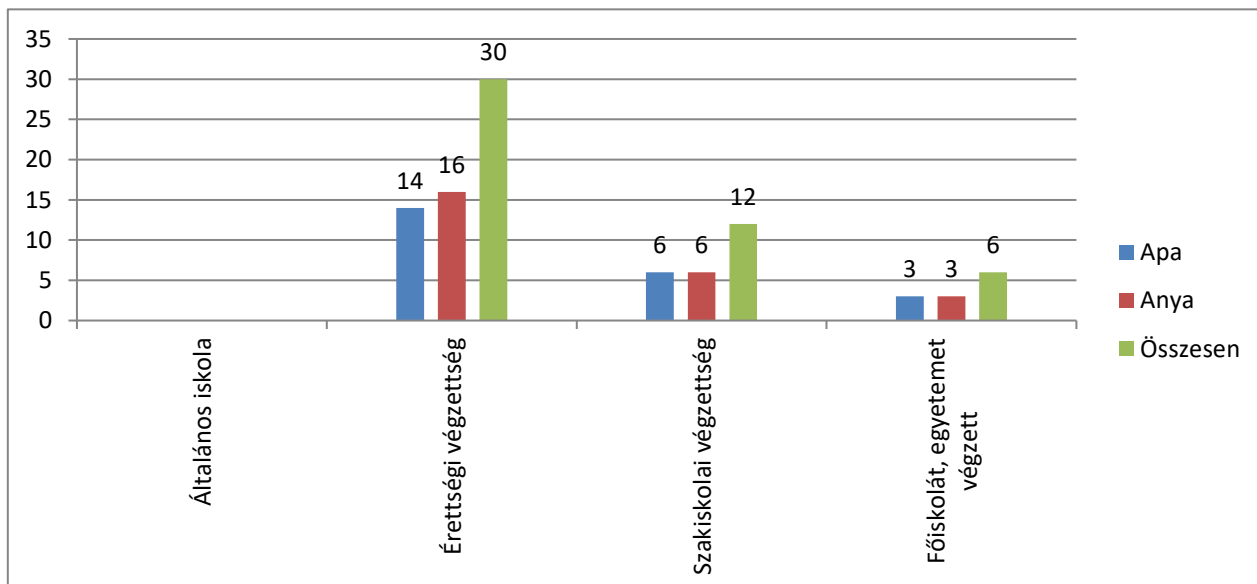
korosztálynál megegyezik. Második helyet a rangsorolás alapján a szintén megegyező emberi erővel hajtott, eszközökkel végzett sportág kategória kapta. Harmadik helyet pedig az 5 éves lányok csoportjánál a céllküzdő sportok, míg a 6 éves lányoknál pedig a csapatsportok alkotják. A felsorolt sportágak közül van olyan, amelyet már saját maguk is végeznek, csak ők ezt a játék kategóriájába sorolják, de van olyan is, amit a szüleikkel együtt nézni szoktak a televízió műsoraiban. A gyerekek szeretik a kihívásokat és némely választásukat emiatt tették egy – egy sportágra.

8. Szülők iskolai végzettségének hatása a gyermekek sportágválasztására:

24. táblázat

Szülők iskolai végzettsége				
Az intézmény neve	Általános iskola	Érettségi végzettség	Szakiskolai végzettség	Főiskolát, egyetemet végzett
Apa	-	14	6	3
Anya	-	16	6	3
Összesen	-	30	12	6

2 gyerekek az édesapja már nem él.

Szülők iskolai végzettségének hatása a gyermekek sportágválasztására.

VIII. ábra

A 25 gyermek szülei közül összesen 30 szülőnek van érettségi végzettsége, 12 – nek van szakiskolai végzettsége, 6 – nak pedig főiskolai, egyetemi végzettsége van. Illetve két gyermek édesapja elhunyt.

A 25 gyermek szülei közül a gyermekek elmondása szerint nem végez aktív sportot senki. Inkább passzívan végzik a sportot, ami azt jelenti, hogy nézni szokták a televízióban. Azon szülők gyermekei, akik látják, hogy szüleik néznek bizonyos sportágakat, jobban érdeklődnek azon sportágak iránt. A szüleiktől veszik a példát.

Összegzés a gyakorlati (kutatási) munkámról

A gyakorlati munkám három részből tevődik össze. Az első két részben a kisiskolás tanulókat mértem fel és az őket oktató pedagógusokat.

A felmérésben három oktatási intézmény 4. és 6. osztályos tanulói és pedagógusai vettek részt. A három oktatási intézményből kettő falusi általános iskola, ezek a Fertőszalmási Általános Iskola, amely alsó tagozatába 59 tanuló jár, illetve a Tiszabökényi Általános Iskola, amely alsó tagozatába 168 tanuló jár, és egy pedig falusi középiskola, a Péterfalvi Kölcsey Ferenc Középiskola, amely alsó tagozatába 101 tanuló jár. A tanulókkal és az őket tanító pedagógusokkal anonim kérdőív formájában történt az adatgyűjtés. Az adatfeldolgozás folyamán arra a következtetésre jutottam, hogy a 4. és 6. osztályos tanulók véleményei között vannak eltérések. A 6. osztályos tanulók képesek kompromisszumot kötni egymással és egyfajta pihenésként gondolnak a testnevelés órákra, szeretnek mozogni és játszani, szeretik a csapatsportokat kiegészítve, segítve egymást. A 4. osztályos tanulók között is kedvelt sportágak a csapatsportok, de ők megválogatják maguk között, hogy kivel is játszanak. Kisebb csoportokat alkotnak osztályon belül. Nem tudnak vagy csak nehezen tudnak megegyezni egyes játékok kiválasztása során. Mindkét korosztály tanulói jól ismerik a testnevelési játékokat, azok menetét és céljait. Összehasonlítva a tanulók és pedagógusok válaszait arra a következtetésre jutottam, hogy kisebb eltérések vannak közöttük. A pedagógusok igyekeznek kielégíteni a tanulók igényeit, hagyják kibontakozni őket a testnevelési órák keretén belül is. A pedagógusok szerint minden tanuló szereti a testnevelési órákat, és a testnevelési játékokat is, de ezt néhány tanuló által megadott válasz megcáfolja. Az eltérés abból adódhat, hogy a tanuló jól titkolja érzéseit, valami oknál fogva nem akarja nyilvánosságra hozni azokat. A pedagógusok véleménye szerint a tanulók minden játékot szeretnek játszani, de ez a tanulók válaszai alapján nem így van. Minden tanuló ügyes valamiben, de lehetnek gyengéi is. Emiatt vannak olyan játékok, amelyet nem kedvelnek, vagy pedig rossz élményük volt a játék folyamán. Köztudott tény, hogy az ember abban a dologban érzi jól magát, amiben sikerélménye van, így vannak ezzel a gyermekek is. Épp ezért a tanítók igyekeznek olyan játékot választani a testnevelési órák keretén belül, amely minden tanuló vágyát kielégíti.

A felmérés harmadik részét a Tiszabökényi Bölcsőde – Óvodában végeztem el. Az óvoda nagy csoportos gyermekeinek száma 25. A gyermekeket 4 csoportra osztottam fel nemük és korosztályuk szerint. Minden csoportnak megvannak a maga jellegzetes tulajdonságai. A gyermekekkel egyesével végeztem el a vizsgálatot. Amíg egy gyermekkel foglalkoztam, a többiek szabad játékot folytattak. Mivel egyesével kérdeztem őket a sportágak rangsorolásáról nem tudták egymást befolyásolni. A vizsgálat folyamán a gyermekek nagyon segítőkészek és érdeklődőek voltak. Volt olyan köztük, aki egyes sportágat nem ismert és épp ezért tartotta

érdekesnek és sorolta a rangsorolás folyamán előre, míg mások a sportágban átélt élményeik alapján rangsorolták azokat.

Összehasonlítva az 5 és a 6 éves fiúk sportág preferencia vizsgálatát a következő eredményt kaptuk meg: a rangsorolás folyamán a csapatsportok mindkét korosztálynál az első helyet foglalják el, míg a második hely rangsorolása folyamán eltérés van. A 6 éves fiúk előnyben részesítették a küzdősport kategóriát, míg az 5 éves fiúk a természeti erővel, motorral hajtott sportok kategóriáját jelölték meg. A harmadik sportág csoport a rangsorban szintén megegyezik a két korosztály sportág választása során. Ez a páros sportok csoportja volt.

Az 5 és a 6 éves lányok sportág preferencia tesztjének vizsgálata folyamán a következő eredményeket kaptuk: az első helyre rangsorolt páros sportok sportág kategória mindkét korosztálynál megegyezik. Második helyet a rangsorolás alapján a szintén megegyező emberi erővel hajtott, eszközökkel végzett sportág kategória kapta. Harmadik helyet pedig az 5 éves lányok csoportjánál a céllküzdő sportok, míg a 6 éves lányoknál pedig a csapatsportok alkotják.

A felsorolt sportágak közül van olyan, amelyet már saját maguk is végeztek, csak ők ezt a játék kategóriájába sorolják, de van olyan is, amit a szüleikkel együtt nézni szoktak a televízió műsoraiban. A gyerekek szeretik a kihívásokat és némely választásukat emiatt tették egy – egy sportágra.

A 25 gyermek szülei közül a gyermekek elmondása szerint nem végez aktív sportot senki. Inkább passzívan végzik a sportot, ami azt jelenti, hogy nézni szokták a televízióban. Azon szülők gyermekei, akik látják, hogy szüleik néznek bizonyos sportágakat, jobban érdeklődnek azon sportágak iránt. A szüleiktől veszik a példát.

Összefoglalás

Munkám célja az volt, hogy szakirodalom segítségével szélesebbek legyenek az alsó tagozatos testnevelési órákról illetve az óvodai testnevelési foglalkozások motoros képességeket fejlesztő játékokról szerzett ismereteim. Valamint, hogy kérdőív segítségével felmérjem a gyerekek mozgáskreativitását és az általuk ismert fejlesztő játékokat. Céloknak tűztem ki azt, hogy az óvodás korú gyermekek sportágakról szerzett tudását megismerjem.

Szakedolgozatom első fejezetében a testnevelési játékok képességfejlesztő szerepét foglaltam össze óvodás korban. Ezen belül kitértem a mozgás jelentőségére az óvodás gyermekek fejlődésében illetve a motoros képességek fejlődésére és a fejlesztés feladataira. Ezen kívül kifejtettem a testnevelési játékok fontosságát az óvodáskorú gyerekek mozgásfejlesztésében. Illetve összefoglaltam a mozgásos játékok felosztását és jellemzését.

A második fejezetben fejtettem ki a testnevelési játékok képességfejlesztő szerepét kisiskolás korban. Ezen belül a mozgásos játékok szerepét a személyiségfejlesztésben. Illetve összefoglaltam a mozgásos játékok felosztását és jellemzését kisiskolás korban.

A harmadik fejezetben a gyakorlati (kutatás) rész anyagát foglaltam és állítottam össze.

A szakdolgozatom végén a kutatásomat fejtettem ki jobban, amelyet egy óvodában és különböző iskolákban végeztem. A kutatásomban fel szerettem volna mérni, hogy a gyerekek mennyire szeretik a sportot, a tornaórát, hogy mennyire foglalkoznak velük, és hogy melyek azok a játékok, amelyeket a legjobban szeretnek. A kutatásom második felében pedig a tanárokat kérdeztem ki kérdőív segítségével. A kutatás harmadik felében az óvodás gyermekeket mértem fel. Érdekelt, hogy mennyire ismerik a sportágakat, hogy szüleik sportbeli élete milyen hatással van rájuk.

Kutatásommal szerettem volna több ismeretet szerezni a gyermekek testnevelés iránti szeretetéről és véleményéről, valamint a tanítók véleményéről is. Úgy vélem dolgozatommal elértem célomat mert a vizsgálatomban jól láthatóak az eredmények. Jól látható, hogy a gyerekek testnevelés iránti szeretete nem lankad és a tanítók ezt fenntartják.

Висновок

Моя мета полягала в тому, що за допомогою літератури я розширювала свої знання про фізкультурні уроки у початкових класах, а також про розвивальних фізкультурно – рухливих ігор для розвивання навичок у дошкільних заняттях. І, що за допомогою запитальника оцінювала рухотворчості у дітей і відомих для них розвивальних ігор. Я поставила перед собою мету, дізнатися якими видами спорту діти дошкільного віку ознайомлені.

У першому розділі бакалаврської роботи я резюмувала роль рухливих ігор у розвитку навичок дітей дитячого віку. Я торкнулася питання про важливість руху у розвитку дітей дитячого віку та розробки задач рухових навичок. Крім того, я пояснила важливість рухливих ігор у розвитку руху дітей дошкільного віку. Також резюмувала характеристику та розподіл рухливих ігор.

У другому розділі розписала роль рухливих ігор у розвитку навичок в початкових класах. В тому числі, роль рухливих ігор в розвитку особистості, та резюмувала характеристику і розподіл рухливих ігор у дітей молодшого шкільного віку.

У третьому розділі резюмувала матеріали практичної (дослідженої) роботи.

В кінці бакалаврської роботи я роз'яснила свої дослідження, яку зробила в дитячому садочку та в різних школах. У своєму дослідженні я хотіла вимірювати наскільки діти люблять спорт, уроки з фізкультури, як займаються з ними і які ігри найбільше люблять. У другій частині дослідження я розпитала вчителів за допомогою запитальника. У третій частині дослідження я оцінила дітей дошкільного віку. Цікавилася, наскільки знають різні види спорту, що спортивне життя батьків як впливає на них.

Цим дослідженням я хотіла отримати більше знання про любов та думку до фізичного виховання у дітей, а також про думку вчителів. Я думаю, що з своєю роботою я досяг своєї мети, бо в дослідженнях є чіткі результати. Зрозуміло, що любов до фізкультури у дітей не слабшає і вчителями це підтримується.

Felhasznált irodalom:

1. А.Леськів-Д.Левковський (2000): Планування програмового матеріалу з предмету «Фізична культура», СМП «Астон», Тернопіль
2. Б.Шиян, О.Вацеба (2008): Теорія і методика наукових педагогічних досліджень у фізичному вихованні та спорті, Навчальна книга- Богдан, Тернопіль
3. Б.Шиян (2001): Теорія і методика фізичного виховання школярів, I-II частина, Тернопіль
4. Е. С. Вільчковський, О. І. Курок, Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку, Суми „Університеска книга”, Навчальний посібник 3 – те видання, стереотипне, 2011, 192 – 222. ст.
5. Марія Комісарик, Галина Чуйко, Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку, Чернівці, Книги XXI, 2013, 219 – 242. ст.
6. Az óvodai testnevelés foglalkozások módszertana (1996): „Óvónőképző intézetek”, Kézirat – Nemzeti tankönyvkiadó.
7. Az iskolai ifjúság nevelése, Testnevelés, 1937, X. évfolyam, 12. szám, 51 o.
8. Bakonyiné Vince Ágnes, Nagyné Kasza Ilona (1983): Mozgás – öröm a szabadban.
9. Becsy Bertalan Sarolta – Kunos Andrásné (1994): Az óvodai testnevelés mozgásrendszere és feldolgozása, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 12, 137 – 187. o.
10. Becsy Bertalan Sarolta, Esküdtné Sebestyén Ildikó, 1994, Mozgásos játékok és oktatásuk, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
11. Dr. Krizsanecz né Nemeth Edit Játékos gyermektorna, Franklin Nyomda, Bp., 1979. 3 – 167. o.
12. Dr. Krizsanecz Károlyné Nemeth Edit Gyermektorna óravázlatok, A Testnevelési Tudományos Tanács füzetek, Bp. 1970.
13. Gaál Sándorné, Dr. Famosi István, Andrásné Dr. Teleki Judit, Bajomi Éva (2010): Mozgásfejlődés és fejlesztés az óvodában, Szarvas.
14. Gaál Sándorné, Kunos Andrásné: Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában.
15. Pappné Gazdag Zsuzsanna, Csányi Tamás, Vass Zoltán: Testnevelés, testmozgás (2012)
16. Pásztor Attila; Rákos Etelka, (1998), Sportjátékok I., NEMZETI TANKÖNYVKIADÓ ZRT.
17. Pásztor Attila, Rákos Etelka (1992): Iskolai és népi játékok, Sportjátékok I. Tankönyvkiadó, Budapest.
18. Zilahi Józsefné, Dr. Mészáros Vincéné: Az óvodai testnevelés foglalkozások módszertana, „II. osztály”, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1980., 247 – 321. o.
19. <http://ovodaivilag.hupont.hu/18/testnevelés-modszertana>

20. http://uni-eger.hu/public/uploads/mozgasos-jatekok_5551e3be52c44.pdf
21. <https://www.google.com.ua/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=Wirkern%C3%A9+Vasv%C3%A1ri+%C3%89va:+%C3%93vodai+mozg%C3%A1sfejleszt%C3%A9s+%E2%80%93+n%C3%A9pi+j%C3%A1t%C3%A9kokkal>
22. <https://www.google.com.ua/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=%C3%A9j+szellem%C5%B1+%E2%80%9Emindennapos%E2%80%9D+foglalkoz%C3%A1s+fel%C3%A9p%C3%ADt%C3%A9se>